

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

2/2009

Цена 80 динара

www.eparhija-sumadijska.org.yu

Васкршње
обраћање
епископа
шумадијског
Јована

Радивоје
Митровић

Драган
Степковић

Ричард Темпл

Епископ
Иларион
Алфејев

ХРИСТОС ВАСКРСЕ

ПРАВОСЛАВНА ГМЕРИЈА

СИНАЈСКЕ ИКОНЕ

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленић

Излази са
благословом Његовог
преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXI
Број 2, (182), 2009.

Издавач
Српска православна епархија
шумадијска

Излази
шест пута годишње

Главни и одговорни уредник
Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног
уредника
Негослав Јованчевић

Редакција
Др Зоран Крстић, протојереј -
ставрофор
Милић Марковић, протојереј
Марко Митић, протојереј
Рајко Стефановић, протојереј
Драган Икић, јереј
Небојша Младеновић, јереј
Гордана Јоцић
Владан Костадиновић

Уредништво и администрација
“Каленић”
Владимира Роловића број 1,
34000 Крагујевац,
e-mail :
n.milovic@sezampro.yu

Тираж
5000 примерака

Дизајн и припрема
Дејан Манделц

Штампа
БЕОШТАМПА, Београд

271.222(497.11)
ISSN 182-6166 = Каленић
COBISS.SR - ID 50771212

Васкршња посланица епископа шумадијског Г. Јована.....	2
Васкрс, <i>О дубино неистражива! О чудо немислииво!</i>	4
Епископ Иларион Алфејев, <i>Искушења на путу ка Богу</i>	8
Радивоје Митровић, протојереј, <i>Света тајна крштења - улазак у Цркву</i>	12
Драган Степковић, <i>Блажени Августин</i>	16
Милић Марковић, протојереј, <i>Сто деведесет година Старе цркве у Крагујевцу</i>	34
Ричард Темпл, <i>Пресвета Богородица са Синаја</i>	37

Из летописа Епархије шумадијске
Нова издања,
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна

Насловна страна: *Васкрсење Христово - Силазак у Ад,*
Синајска икона

ЈОВАН

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ

СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И СВОМ ВЕРНОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ
ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И
БОГА ДУХА СВЕТОГА УЗ СВЕРАДОСНИ ВАСКРШЊИ ПОЗДРАВ:

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

ко се хришћанство може свести на догађај, онда је тај догађај Васкрсење Христово. Ако се хришћанство може сабрати у један дан, онда је тај дан Васкрсење Христово, поучава нас Отац Јустин Ћелијски. Зато је и апостол Павле говорио: „А ако Христос није устао, узалуд вјера ваша” (1 Кор 15, 17). Васкрсењем се објашњава

Оваплоћење. До Васкрсења Христос је учио о вечном животу; Васкрсењем је доказао да је Он – Вечни Живот. Васкрсењем својим Христос нам је дао најбољу потврду свога живота, рада и учења. Не примили човек ту, најочигледнију потврду, очигледнија му се неће дати. Зато Васкрсење Христово јесте средиште нашег живота и опредељења.

У средишту нашег литургијског живота, у самом средишту времена које рачунамо као црквену годину, такође је празник Христовог Васкрсења. Шта је то Васкрсење? Васкрсење је пројава вечног, бескрајног Живота у свету којим господари смрт. Христос Васкрсава и бива Васкрснут у овом нашем свету, не негде другде, не у неком свету који ми уопште не познајемо. Ова велика радост јесте средишња тема Хришћанства и сачувана је у свој својој чистоти у Православној Цркви. Истину говоре они који кажу да је Васкрсење Христово средишња тема Православља, средиште свеколиког православног искуства које одређује оквир свега осталог у Православљу.

Васкрсли Господ је нова реалност у сфери људског живота и људских појмова; отуда толико тешкоћа и препрека за усвајање те, до тада небивале, реалности. Васкрсење Христово је надлогична реалност, али толико очигледна и опипљива, толико проверена и посведочена, да је немогуће не примити је као историјски факат. Од примања тог факта зависи примање Христа као Богочовека. Да није Васкрсао, Христос би показао да је човек, само човек, а не и Богочовек. Кроз Васкрсење ми смо стварно познали Богочовека у Христу. Једино у Васкрсењу Његова смрт добија свој смисао и оправдање.

Без Васкрсења – вера хришћанска је немогућа и бесмислена, јер главни ужас, главно зло, а то је смрт, без Васкрсења остаје непобеђено: „Ако Христос не уста, узалуд вера наша” одјекују речи апостола Павла. А веровати само у Распетог, а не и Васкрслог Христа, значи – осудити себе на највећу несрећу, и ужас, и страдање, и бесмислено мучење (1 Кор 15, 19).

Зато и кажемо да нема ничег новог под сунцем сем Васкрслог Богочовека Христа. „Христос уста из мртвих”, и тиме постаде „новина” за све смртне људе (1 Кор 15, 20), новина за у гресима остарелу душу људску, новина и за напаћено тело људско. „Новина” која никад не стари, која и чини Нови Завет увек новим, која служи као једини залог и једино средство за обнављање човека и свега човечанства, твари и свих бића (1 Кор 15, 20-24). Новина – Христос, која даје вечно нове силе, нове радости, која ствара нове душе, нова срца, нове људе, који се рађају и живе у Духу Светом.

Само Васкрсење даје могућност и силу да се човечија личност може развијати безгранично и бескрајно. Васкрсење доказује бесмртност душе људске и тела људског и тиме омогућава непрекидно, вечно узрастање човечије личности. Спаситељеве речи: „Будите савршени као што је савршен Отац ваш на небески” (Мт 5, 48), могу се остварити само ако је човек бесмртан, ако васкрсава пуном личношћу својом: и телом и душом. Било би немогуће узрастати у Христу (Кол 2, 19; Еф 4, 13) ако је смрт завршни моменат узрастања. Прави истински прогрес постаје могућ само кроз Васкрсење, јер оно ствара органску везу између овог света и оног, између овог живота и живота вечног.

Кроз грехопад смо сви умрли, кроз Васкрсење сви оживљујемо. Како у Адаму сви умиру, тако у Христу сви оживљују (1 Кор 15, 22). Адам је увео род људски у тунел смрти, Христос нас је извео из њега на пут бесмртности. Ко тело своје поведе путем Христовим, нема сумње да ће га увести у живот вечни. Пра-

Христос васкрсе

ви хришћани то увек чине, и заједно са апостолом Павлом изјављују: ми једнако носимо на телу смрт Господа Исуса да се живот Исусов на телу нашем покаже. Јер ми живи једнако се предајемо на смрт за Исуса, да се и живот Исусов јави на смртном телу нашем (2 Кор 4, 10-11). Васкрсли Господ даје снаге хришћанима да трпељиво подносе распадање свога спољашњег човека, док се унутрашњи обнавља сваки дан: и док то бива, они гледају на царство Божије као на своју праву отаџбину (2 Кор 4, 16-18).

Тако оснажени певамо у Васкршњем тропару „смрћу смрт уништи”. Дакле, Христос није само својим Васкрсењем уништио смрт, него и својом смрћу. Упитаће неко: како говорите да је васкрсли Господ победио смрт када људи још увек умиру? Који год улазе у овај живот кроз мајчину утробу, излазе из овог живота кроз смрт и гроб. То је правило. Само што смрт за нас, који у Христу умиремо, није више мрачни понор, но рађање у нови живот и повратак у домовину своју. Гроб за нас није више вечна тама но само капија, на којој нас чекају светли ангели Божији. За оне који верују у вечни живот, гроб је само последња препона да ступе у вечну радост Господа Христа. Зато апостол Павле узвикује: „мени је живот Христос а смрт добитак” (Фил 1, 21).

Разлика између смрти, пре и после Васкрсења Христовог, је као разлика између страшног пожара и пламена једне свеће, каже Свети Владика Николај.

У знаку Христовог Крста и Васкрсења, браћо и сестре, одвија се и догађа сва историја света и човека. Христов Крст и страдање сијају свету и својом светлошћу дају смисао страдању човека и света, утканом у њих. У свету и историји само оно што издржи страдање, само оне вредности које претрпе распеће и опстану – истинске су вредности.

Пут ка тим вредностима показивала нам је и показује нам молитва Светог Јефрема Сирјског коју смо изговарали у току Васкршњег поста: „Господе и владару живота мога...” у којој је садржана сва јеванђелска етика. У великопосном позиву да „пазимо на себе” и да „стражимо над собом”, над свим оним што мислимо, осећамо и радимо, садржан је пут и метод како да применимо ту етику у свој свакидашњи живот.

Древни јелински мудрац Сократ, и многи други,

сматрали су да је начело: „познај самога себе”, темељ људског знања и понашања. Црква Божија на основу свог богоданог искуства зна да је то начело само почетак истинске промене, раста и усавршавања човековог. Није довољно само знати истину, већ сагласно истини треба живети. Неопходно је непрекидно пазити и страхити над собом. Бог је открио истину пророку Мојсију и дао му Закон, али му је онда рекао: „Пазите на себе.” Тако и Христос позива све људе: „Пазите на себе” (Лк 17, 3) и још: „Стражите, дакле, у свако време молећи се да се удостојите да избегнете све што се има догодити, и да станете пред Сина Човечијега” (Лк 21, 36); „Пазите, стражите и молите се; јер не знате када ће време настати” (Мк 13, 33); то јест, време смрти али и време другог и славног доласка Христовог.

Зато браћо и сестре замолимо Васкрслог Господа да у нама васкрсне доброта, вера и нада; праштање, љубав, поверење и поштење, у чему, чини ми се, данас доста оскудевамо. Замолимо Васкрслог Христа да нам опрости то што својим сагрешењима вређамо и Њега и све оне за које је Он пострадао на крсту, јер по мери нашег праштања другима, биће и мера праштања Божијег нама. Зато су нам ови свети дани и дати да, као што и певамо у пасхалној стихири, загрлимо једни друге у Васкрелој радости и да кажемо и онима који нас воле и онима који нас мрзе, да праштамо све ради Васкрсења Христовог.

У име Страдалног и Васкрслог Господа, све вас, драга браћо и сестре, поздрављам поздравом победе Хивота над смрћу:

Христос Васкрсе – Ваистину Васкрсе!

Ваш у Васкрелом Господу,

Ј. Јован

Јован, Епископ шумадијски

Дано у престоном Нам граду Крагујевцу 19/6
априла 2009. године.

О ДУБИНО НЕИСТРАЖИВА! О ЧУДО НАЗАМИСЛИВО!

„Да буде воља Твоја!“ – у томе је померање, у томе је кључ за другу, нову раван на коју прелазимо или, тачније, у коју урастамо: преко свесног и слободног потчињавања наше воље вољи Божијој. У томе је тајна и благословеност и средишњи смисао страдања. Зато Крст Христов, који смо прихватили, за нас постаје источник живота

Крсту Христовом изразила се неизмерна љубав Божија. Крсту Христовом нема паралеле, ничег у духовној историји света нема сличног Њему. У физичкој стварности Он је био окружен двама крстовима – двама сараспетим разбојницима. У духовној равни Он виси усамљено, ни са чим није упоредив. Он једини је пут помирења између Бога и света. То јесте потпуно изузетан догађај, парадоксалан, запањујући, збуњујући и радостан, ни на шта налик. У томе и јесте ствар што је Он – изузетан и непоновљив.

„И када ја будем подигнут са земље, све ћу привући себи.“ Ово је рекао Он, дајући да се разуме каквом смрћу Он има да умре (Јован, 12, 32-33). И у истом том Јаванђељу говори се да је последња реч Распетог на крсту била: „Свршило се“ (Јован, 19, 30): оно одлучујуће се свршило. Пробој Божији у свет свршио се до краја – до смрти. Нема се куд даље ићи, не може се више учинити: *веће љубави нема*. Ето, у томе је смисао распећа на крсту. Нема веће дубине до које би могла да сиђе љубав Божија. „На земљу сишао си да спасеш Адама и на земљи не нашавши га чак до пакла си сишао да тражиш“ – ускликује Црква на јутрење Велике Суботе. Крст јесте „свет наш“ који је помирио свет, човека са Богом, ближе са даљним. Све се привлачи: преграда, „дијафрагма“, која нас дели, скида се.

Свршило се! До краја се излила Љубав. До краја се пројавило послушање Сина Божијег – Он је пак и Син Човечији. Зато су се у Њему једном на крсту, у Крсту Божијем, среле – Љубав Божија која се до краја даје ради спасења света („тако је волео Бог свет да је дао Сина Свога...“) и послушање до краја, предавајући себе до краја вољи Оца, чак до смрти крсне. Среле су се Љубав Божија и пуноћа предавања себе, пуноћа послушања човечијег – у лику Сина Божијег.

Путеви од Бога ка нама и од нас ка Богу срели су се на Крсту, слили су се у једно – у распеће Богочовека.

Силазак у Ад, Дионисије, фреска, Фератонтов манастир

„О дубино неистражива! О чудо незамисливо!“ – тако Црква созерцава. „Свако знање надилази Љубав Христова“, каже апостол Павле.

Несхватљиво, али је чињеница. Тешко је себи представити, али покорава душу, оживљава душу – животињски и осмишљава чак и страдање наше. Зашто се и како наше страдање животињски, освештава и приближава Крстом Христовим? То је једна од највећих тајни хришћанског живота, не уџбеника богословије, већ баш живота у Христу, који је већ сад у Њему скривен, са Њим састрадава и који је са Њим и у Њему већ сада скривено прослављен.

Састрадавати са Христом – шта то значи? То се не може објаснити теоријски, то је далеко изнад свега теоријског. То је суштина и смисао читавог Новог живота. У томе је његова радост, његова слава, у томе је његово благо. „А ја, Боже сачувај, да се чим другијем хвалим осим Крстом Господа нашег Исуса Христа (Галатима, 6, 14). „Сада се радујем у својим страдањима за вас, и у своме телу допуњавам што недостаје Христовим патњама“ – пише исти тај апостол Павле (Колошанима, 1, 24). Како је чудно! Шта то значи? И уједно како је разборито, одважно, уравнотежено, херојски! У томе је загонетка и корен хришћанског живота: у општењу са Крстом Христовим, у општењу са послушањем Христовим, штавише – у учествовању и у једном и у другом. Овде се завршава „религиозна књижевност“, овде се треба зауставити. Овде је место само сведочанству, таквом какво је код апостола Павла. А ми треба само да учимо: улазити у дубину – подизања својом вољом, подизања читавим својим животом Крста Господњег. Али је то такође и онај јарам Христов, за који је речено: „Јер је јарам мој благ, и бреме је моје лако“ (Матеј, 11, 30). Другим речима, већ у самом овом страдању очишћења своје воље ради Њега, у име Његово, у овом потчињавању своје воље Његовој, даје се радост. Радост која пристиче из служења Њему, из давања себе Њему, из општења са Њим, чак – не, не чак, већ нарочито – у страдању и смрти, који се примају у име Његово.

„Ко ће нас раставити од љубави Христове? Жалост или тјескоба, или гоњење, или глад, или голотиња, или опасност, или мач?... Али у свему овоме побеђујемо кроз Онога који нас је заволио“ (Римљанима, 8, 35-37).

Каква снага! Шта може да је савлада? Чак смрт постаје радост. Чак је смрт испуњена, преображена и превладана „силом Онога који нас је заволео“. Несхватљиво нам је али је тако и ми смо сви призвани на учествовање у овом – у овој бујици љубави, која небо и земљу сједињује на Крсту Христовом кроз давање Себе од стране Сина Божијег.

И тада разумемо речи апостола Павла: „Љубав Христова обухвата нас који овако расуђујемо: ако је Један умро, онда су сви умрли, да они који живе не живе више за себе, већ за Умрлог за њих и Васкрслог.“

Николај С. Арсењев
Превоо с руског Илија Марић
„Источник“, Београд 1997, бр. 22.

ПАСХА ПОБЕДА ЖИВОТА

На Свети празник Христовог Васкрсења прославља се централна Добра Вест наше православне вере

Али ми увек схватамо колико у нашем животу, који живимо дан за даном, господари моћ смртности, која је још увек у свету? Свакоме од нас појединачно, од самог рођења, прете болест, патња, понекад и глад, као и још много других брига. Све је то само увод у оно што је неизбежно судбина целог човечанства. То свесно – или несвесно – прихватање чињенице да смрт долази, води и човека и жену у борби за голи живот – најчешће против својих ближњих. Шта је прави узрок свим сукобима, свим ратовима, свим социјалним неправдама, свим терорима и угњетавању које човек преузима против човека, ако не жеља појединца или групе да стекне – науштрб свог ближњег – мало више варљиве сигурности и мало одлагања неизбежног краја? Неизбежност смрти ствара тај страх и ту несигурност, док даље води у безнадежну самоодбрану, која је изговор за сваку акцију против ближњих.

Ово је стање грешног и смртног човечанства које је Христос дошао да спасе кроз Своје Васкрсење из мртвих. Васкрсење је разбило опаки зачарани круг смрти и греха. То је дало човеку наду за бесмртност и учинило да његова „борба за голи живот“ буде непотребна.

Само у светлу Христовог Васкрсења, које уједно и ослобађа од страха и несигурности, Христова Беседа на гори постаје потпуно смислена и значајна.

„Који иште у тебе, подај му; и који хоће од тебе позајми му... Не сабирајте себи блага на земљи, где мољак и рђа квари... Не брините се душом својом, шта ћете јести или шта ћете пити... Не брините се за сутра“ (Матеј 5 и 6).

Све ове поуке биле би само празне речи да нисмо „умрли и васкрсли“ са Христом у нашем крштењу, да Васкрсли Господ није са нама „увек, до свршетка века“ (Матеј 28, 20). Наш васкршњи поздрав је победнички усклик над смрћу и грехом: „Христос васкрсе! Заиста васкрсе!“

Јован Мајендорф (април, 1973)
Превоо с енглеског Ивица Чаировић

ЧОВЕК ПОСТАЈЕ САУЧЕСНИК БОЖАНСКИХ ЗАМИСЛИ

ного тога несхватљивог чувају анали историје, али најневероватнији у њој јесте живот Исуса Назарећанина. Исправно се сматра да тајна смрти и Васкрсења Христовог излази изван оквира доступних људском знању.

Ипак, постоје чињенице које улазе у видокруг историчара. Оног тренутка када је дело Исуса Христа тек рођено, и, уједно изгубљено заувек, и његови ученици кад су изгубили веру – све се изненадно и коренито мења. Они који тек што су напустили Учитеља и одрекли Га се, смело обзнањују Васкрсење Исуса Христа. Сведочанства апостола Павла заједно с приповедањима Јаванђеља демонстрирају реалну чињеницу духовног васкрсења ученика и њихов подвиг на проповед Благих вести.

Израз апостола Павла „тело духовно“ (Прва Коринћанима, 15, 44), по свој прилици је кључан за разумевање пасхалне Тајне. Он означава да се у Јосифовом врту одиграла јединствена у својој врсти победа Духа која је, не уништивши плот, дала овој нову, вишу форму постојања. За апостоле је Васкрсење постало залог непобедивости Добра, оличеног у Исусу.

Јеванђеља нам причају како је Исус долазио ученицима кад су се налазили у закључаној кући, како им се прикључивао на путу у суседно село, како се појављивао на обали Галилејског мора. Сваки пут је то био реалан сусрет који је ученицима отварао очи за Исусово присуство. У тим светлим данима аапостоли су се коначно учврстили у вери. Од Дванаесторице само Тома није видео Господа. Када је слушао усхићене речи других ученика, било му је тешко да подели њихова осећања. Није ли се десила грешка? Једног од последњих дана Пасхе ученици су се окупили, сви у истој кући. Врата су била чврсто закључана: страх од прогонства још се није стишао. И опет су сви изненада угледали Исуса. Он се обратио Томи: приђи, испружи руку, провери!

„Господ мој и Бог мој!“, једва је изговорио апостол. Он више није ни помишљао на доказе. „Пошто ме видије – рече Исус – вјероваше си. Благо онима који не видијеше и вјероваше“ (види. Јован 20, 24-29).

Последње речи Васкрслог Господа на четрдесети дан после Пасхе биле су: „Идите, дакле, и научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светог

Духа, учећи их да све држе што Сам вам заповједио; и ево Ја Сам с вама у све дане до свршетка вијека“ (Матеј, 28, 19-20).

Векови су прохујали...

Настајала су и рушила се царства, пропадале цивилизације, мењао се облик земље, али се Црква, коју је основао Исус Христос Назарећанин, уздиже, као стена, сред овог усковиталог мора. Вера, коју је у првим данима исповедало свега неколико десетина људи, покреће данас милијарду житеља земље, који говоре на различитим језицима и творци су безбројних културних форми.

Хришћанство је спојило мудрост Атине и наде истока са сновима Рима о свеопштем „сагласју“; оно је осудило угњетаче, уздигло жену, допринело нестанку ропства. Хришћански „квасац“ претворио се у Европи и Новом свету у извор динамизма какав није био познат свих пређашњих педесет хиљада година човековог постојања.

Непогоде и урагани надвијали су се над Црквом, претиле су јој спољашње и унутрашње опасности. Властољубиве вође и паганизам маса, световне и аскетске саблазни, притисак отворених противника и греси хришћана, распре и расколи – све су то, чинило се, опасни ударци којима је бивало изложено и само постојање Цркве. Али је она издржала

све историјске битке и кризе.

Тајна њене несавладивости налази се у *Сину Човековом*, Који је, по слову апостола, „јуче и данас овај исти и ва вијек“ (Јеврејима, 13, 8).

Непросветљена свест човекова тражи спољашњу величину, покоравала се видљивој сили; Јеванђеље јој то не пружа. Свака душа, која је нашла Исуса Христа, зна од сада да човек није усамљена луталица у црној космичкој пустињи, већ чедо Божије, саучесник Божанских замисли. У њему нам је сакривени и несхватљиви Творац постао близак и то нам испуњава живот радошћу, лепотом и смислом. Нема више „застрашујуће тишине бездана“, изнад свега је светлост Христова и љубав Оца Небеског.

Александар Мењ

Превели с руског Љ. Јоксимовић и М. Добрић из књиге: *Историја религије*, Београд 2005

ХРИСТОС САМ СИЋЕ ДА СЕ БОРИ С АДОМ, И ИЗАЂЕ С ОБИЛНИМ ПЛЕНОМ ПОБЕДЕ

Магдалина је рано ујутру поново дошла са другим женама да би се подробније уверила у виђено. Стајала је напољу код гроба и плакала, а кад се надвирила (над гроб), видела је два анђела, сва у светлости, који јој, као да је смирују, говоре: *Жено, што плачеш? Кога тражиши? Исуса тражите Назарећанина распетог? Није овде, јер устале.* Тог истог трену оне су устале јер су приметиле Господа. Она се окрену и угледа Христа како стоји, па, мислећи да је градинар (јер је гроб био у врту), рече: *Господине, ако си га ти однео, кажи ми где си га положио, и ја ћу га узети.* А када се Магдалина још једном нагнула према анђелима, Спаситељ јој је рекао:

Марија! Када је чула Христов мили и познати глас, она је хтела да се приљуби уз Њега, но Он јој је рекао: *Не дотичи ме се, јер још нисам узишао оцу својему, као што сама признајеш, чим још сматраш да сам човек, него иди браћи мојој и кажи им све што си видела и чула.* Магдалина је то учинила, а у зору поново је с осталима била крај гроба. Жене које су биле с Јованом и Саломијом дошле су када је већ грануло сунце. Морамо рећи да су жене, међу којима је била и Богородица, долазиле на гроб у разво време; јер она и јесте Марија коју Јеванђеље назива Јосијевом мајком – тај Јосија је био Јосифов син. Није познато, дакле, у ком (тачно) часу Господ васкрсава; једни говоре: кад су петлови први пут запевали, други: кад се земља затресла, а трећи говоре још другачије.

Док се све ово дешавало, неки стражари су дошли првосвештеницима и јавили им све што се догодило. Они су дали стражарима довољно новца и тако су их приморали да кажу да су Његови ученици дошли ноћу и украли га. А увече, истог дана, када су се ученици сакупили у страху од Јудејаца и када су врата била чврсто затворена, ушао је Исус, будући у непропадљивом телу, и, по обичају, благословио: *Мир вам!* Када су видели Христа, они су се преизобилно обрадовали и кроз надахнуће (Васкрслог) у савршенијем степену примили су силу Светог Духа.

Свети Мелитон Сардички

О ПАСХИ (ОДЛОМЦИ)

(...)

Ходите, дакле, сва племена људска,
који сте у гресима заглибљени,
и примите грехова опроштај.
Јер, Ја сам Опроштај,
Ја сам Пасха спасења,
Ја сам Јагње за вас заклано,
Ја сам ваше Искупљење,
Ја сам Живот ваш,
Ја сам ваше Васкрсење,
Ја сам Светлост ваша,
Ја сам ваше Спасење.
Ја сам Цар ваш.
Ја вас узводим на висине небеске.
Ја ћу вам показати Оца Вечнога.
Ја ћу вас васкрснути Десницим Мојом!

(...)

Овај је Алфа и Омега.
Овај је Почетак и Свршетак (Откр 1, 8; 21, 6),
Почетак неизрецив и Крај несхватљив.
Овај је Христос.
Овај је Цар.
Овај је Исус,
Овај Војсковођа,
Овај Господ,
Овај Васкрсли из мртвих,
Овај седи с десна Оцу,
носи све, и ношен од Оца,
Њему слава и моћ у векове. Амин

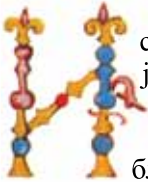
Превоо епископ Атанасије (Јевтић)

Завршетак Васкрсења

ИСКУШЕЊА НА ПУТУ КА БОГУ

Одломак из књиге *Духовни свет преподобног Исака Сиријског* епископа бечког Илариона (Алфејева), у преводу др Ксеније Кончаревић

Богоостављеност

Исак често говори о стању које се у сиријском језику изражава терминима *meštabqanuta* (остављеност) или *meštabqanuta d-men alaha* (богоостављеност). А семантички блиски њима су термини *'amtana* (помраченост) и *qutta 'a* (униније, очајање).

По учењу Исака Сиријског, целокупни живот хришћанског подвижника јесте непрестано смењивање периода «помоћи» и «немоћи», присуства и остављености, духовног успона и пада:

...У сва времена и на свим етапама подвижничког живота помоћ и немоћ непрестано се смењују у човеку. Дешава се да се у њему подигну буре против целомудрености; дешава се да се смењују стања радости и унинија. Повремено човек има светлonoсна и радосна стања, а онда се изненада опет појављују облак и мрак... Такве промене доживљава

човек који пребива у служењу Богу. Неки пут он осећа помоћ од божанске силе која се изненада појављује у уму, а неки пут има супротан осећај, чији је циљ у томе да човек постане свестан немоћи своје природе и чињенице да је она слаба, немоћна, неразумна и као у одојчета...

Према томе, периоди остављености и духовног пада неопходни су човеку да би осетио своју беспомоћност. Богоостављеност није удаљење Бога од човека. То је субјективно осећање одсуства Божијег које не бива зато што је човек заиста остављен и заборављен од Бога, него због тога што из овог или оног разлога Бог жели да човек остане лицем у лице са стварношћу која га окружује. Тако је Антоније Велики током многих дана био остављен да се бори са демонима. Када је изнемогао од борбе, Господ му се јавио у виду огњеног зрака. «Где си био, Госпoде?», упитао је Антоније. «Зашто се ниси одмах јавио да би прекинуо моје муке?» А глас Божији му одговори: «Био сам овде, Антоније, али сам чекао, желећи да видим твоју борбу.» Бог жели да човек, стекавши

искуство богоостављености, извојује своју властиту победу и постане достојан Њега. Богоостављеност је искуство целокупног човечанства од времена Адамовог грехопада. Оно је подједнако искуство верујућих и неверника. Међутим, за верујућег човека то је искуство привременог одсуства Божијег, које се затим смењује интензивним осећајем присуства, док је за атеисту то искуство непрестаног и безизгледног одсуства. Атеиста одсуство Божије прихвата као норму, и премда га Бог не оставља и не заборавља, он сам се одриче од Бога. Верујући, напротив, осећај одсуства Бога прихвата као највеће и најболније страдање. Он не може да се помири са одсуством Бога, и премда умом својим зна да га Бог није заборавио, душом и срцем он жуди за тим да му се врати осећај Његовог присуства. Живот у Богу јесте осећај присуства Божијег. И када се тај осећај из било којих разлога ремети, верујући човек не може да се смири, докле год се он не врати.

У том смислу богоостављеност представља највиши степен «кризе» – суда на коме се верни одељују од неверних. Искуство остављености за сваког хришћанина има само два могућа исхода: или умножење вере и приближавање Богу, или «бродолом вере» и губљење Бога. Из овог искуства може се изаћи или као «пријатељ Божији» или као атеиста. Исак упозорава на то да у периодима остављености и искушења не проклињемо Бога, јер то може довести до губљења вере. Тако неки људи у оваквим периодима доспевају у сумњу у Промисао Божији и до помисли о томе да «Бог за њих више не постоји, док управо од Бога све то и бива». Уместо да се гневи-мо на Бога, боље је да се сетимо Његовог свблагог Промисла и умиримо се: «Приближи се мало Богу у искушењима својим посредством савести, о човече! Да ли си свестан на Кога изливаш гнев свој? Одмах би се умирио када би се мудро опомињао скривеног Промисла Његовог.»

Осећај богоостављености испуњава човека из разних разлога. Један од разлога јесте пренебрегавање традиционалних спољашњих форми молитве и одсуство трепетног богопоштовања. Исак говори о «онима који омаловажавају спољашње форме поштовања, страх Божији и свештени трепет који треба показивати у молитви: коликим се патњама они излажу у стању богоостављености».

Узрок богоостављености може такође бити човек немар, недостатак трпљења у патњама, као и гордост. Од свега тога у човеку се рађа малодушност, а од малодушности униније:

Када је Богу угодно да човека изложи већим патњама, допушта му да падне у руке малодушности. Она у човеку рађа силу унинија, које га об-узима, и у томе он осећа потиштеност душе; то је прекоушај геене. Овим се на човека наводи дух

махнитости, из кога проистиче хиљаду искушења: пометња, раздражљивост, хула, роптање на судбину, изопачене помисли, пресељавање са једног места на друго и слично. Ако се запиташ шта је узрок свему томе, рећи ћу ти: твоја лењост, јер се ниси потрудио да се од тога исцелиш. Постоји само један лек за то... То је смирење срца.

Међутим, богоостављеност се појављује и из разлога који не зависе од човека. Конкретно, периоди остављености, пада, помрачености и очајања дешавају се подвижницима који живе у безмолвију. У том случају узрок је неиспитљиви Промисао Божији:

Док се налазимо у помрачености, немојмо се смућивати, посебно ако разлог за то не лежи у нама. Приписуј то Промислу Божијем, који дествује по разлозима који су једино Богу познати. Понекад се наша душа ломи и осећа се као по-сред таласа – и било

да човек чита Писмо, било да врши службу, у сваком делу којег се лати он прима помраченост на помраченост. Такав се удаљује од мирног устројства и често му се не допушта чак ни да му се приближи. Он уопште не верује да ће добити измену на боље и да ће опет пребивати у миру. Тај час испуњен је очајањем и страхом. Нада на Бога и утеха вере у Њега савршено одлазе из душе, и она се у потпуности испуњава сумњом и страхом.

Богоостављеност и униније јесу најстрашнија и најмучнија од свих искушења која могу задесити човека, сматра Исак:

Шта је казна? То да од овога паднеш у очајање због богоостављености рођене од твога неверја. Очајање ће те предати унинију, а униније ће те предати раслабљености. Ово потоње ће те одвести од твоје наде. Од онога што ти се може десити ничег горег нема.

Међутим, Бог не оставља душу у таквом стању дуже време. После периода богоостављености, унинија и очајања мора наступити измена на боље:

Они који су претрпели искушење у таласима тога часа из искуства знају каква измена следи пошто се то заврши. Бог не оставља душу у таквом стању током читавог дана, јер би она изгубила хришћанску наду. Напротив, брзо јој дарује и избављење.

Шта безмолвник треба да чини да би избегао богоостављеност, униније и помраченост? Најважније је, по Исаку, чувати смирење: «Смирење је својство здравога ума. Док оно пребива у човеку, са њим се неће догодити богоостављеност или било какво искушење, тако да он бива искушаван телом или умом у једној од телесних и душевних страсти.» У складу са тим Исак упозорава читаоца: «Почуј истиниту реч: докле не задобијеш смирење, бићеш искушаван унинијем више него било чиме другим.» Није мање важно непрестано се молити за то да не упаднемо у помраченост: «Нека се следећа молитва не прекида у срцу твојем ни дању ни ноћу: *Госпode, спаси ме од помрачености душевне*. Јер у овоме је садржана свака свесна молитва. Помрачена душа јесте други ад, док је просветљени разум пријатељ серафима.»

Али шта да подвижник чини уколико је ипак наступио момент богоостављености и унинија? Уобичајени савет је молити се све докле док помраченост не прође: «У време таквих искушења, када је човек тако помрачен, он треба да падне на лице своје у молитви и да не устаје све докле док не дођу на њега са неба сила и светлост који ће подржати срце његово у несумњивој вери.» «Када наступи време борби и помрачености, чак и уколико се расејавамо, проводићемо више времена у молитви и коленопреклањању до земље.»

Други савет за подвижника који се нашао у стању богоостављености је да се сећа своје првобитне ревности и раних година свога подвижништва:

У време твога пораза, слабости и лењости, када те непријатељ свеже и држи у тегобном мучењу..., замишљај у своме срцу време пређашње ревности, сећај се како си се за све бринуо, чак и за најмање ситнице, како си се подвизавао и како си се усрдно противио онима који су желели да те зауставе на твој путу... Јер свим оваквим подсећањима твоја душа као да се буди из неке дубине и као да се облачи у пламен ревности, као да из мртвих устаје из своје потопљености, као да се усправља и као да се жестоком противљењем ђаволу и греху враћа у свој првобитни поредак.

Још један савет је да се чита Свето Писмо и «књиге учитеља», односно списи светих Отаца:

Када се догоди да се твоја душа изнутра помути тамо – а то је природно за... поредак безмолвија – и, слично ономе како се сунчани зраци сакривају од земље маглом облака, на неко време лиши духовне утехе и светлости и благодати услед облака страсти који је осењују, и у теби се донекле умањи радостотворна сила док ум заклања необична магла, не помућуј се мишљу и не уступај душевном незнању, него потрпи, читај књиге учитеља, присиљавај се на молитву и чекај помоћ. Она ће брзо доћи, а да ти то ни не знаш.

«Читање» (*qeryana* – сиријски термин који означава како читање Библије, тако и читање Светих Отаца) изгони униније и мрак из душе:

Сам сам прошао много искустава овакве врсте, и оно што сам нашао, то сам и описао овде као подсећање из љубави према братији, и мислим да ће многи задобити корист од ових искустава и узнатрдовати када схвате да се у половини случајева обременености безмолвијем то стање превазилази било којом врстом читања...

У неким случајевима, када нису довољне само молитве или само читање, подвижник треба да употреби оба средства: «Помешаћемо и једно и друго: примићемо лек од Писма, а затим ћемо приступити молитви.»

Али постоји и такав степен остављености и помрачености при коме човек не налази у себи снаге ни да чита Писмо ни да се моли. За тај случај Исак даје следећи савет:

Ако немаш снаге да изађеш сам са собом на крај и да у молитви паднеш на лице, онда навуци мантију на главу и спавај док те не прође тај час помрачености, али нипошто не излази из своје келије. Том искушењу подвргавају се они који највише желе да проводе умни живот и који у свом усхођењу траже утеху вере. Зато их више од свега тај час мучи и исцрпљује сумњом ума, а за тим следи силни напад богохулства, док неки

пут на човека наилази сумња у васкрсење и нешто друго, о чему не треба ни да говоримо. Све смо то у више наврата сазнали и из искуства, и ради утехе многих описали смо ту борбу... Блажен је ко то претрпи, а да не изађе из келије, јер ће после тога, како кажу Оци, достићи велики спокој и силу.

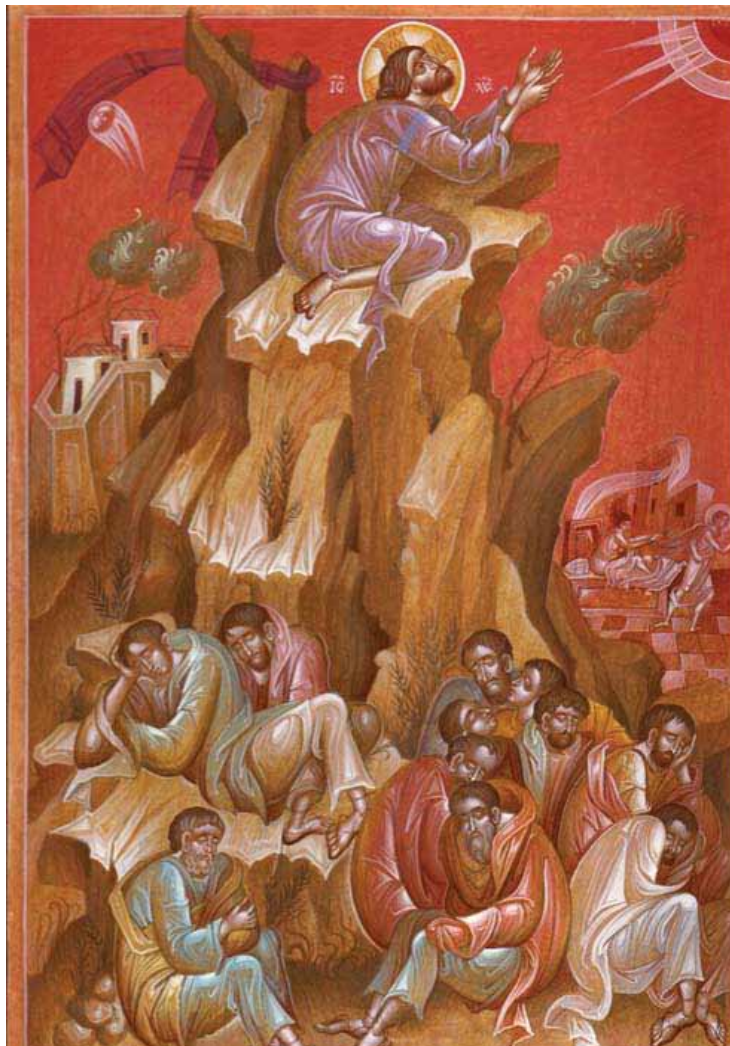
Међутим, наставља Исак, немогуће је у потпуности се ослободити од периода помрачености и достићи савршено спокојство у овоме животу. Смењивање успона и падова карактеристично је за живот подвижника све до саме његове смрти:

Повремено наилази искушење, а повремено наиђе и утеха. И у таквом стању човек пребива до своје кончине. Овде се, међутим, нећемо надати да ћемо постати савршено туђи томе и да ћемо се савршено утешити.

Раздобља помрачености и богоостављености упоређују се са зимом, када живот природе као да се прекида, али ипак у дубини земље сазревају семена која ће у пролеће произрасти изданке. Човек не сме очајавати, он мора стрпљиво чекати док искушења, униније и богоостављеност које је поднео не донесу свој плод:

... Блажен је онај ко је у надању на помоћ Божију поднео униније, које представља скривено искушење врлине његове и узрастања разума. То је на-

лик на зимски мрак који изазива раст скривеног семена саобразно његовом разлагању под земљом, уз јаке промене бурног времена. После дуготрајног ишчекивања плодова, када то ишчекивање траје веома дуго, човек одгони од себе униније да оно не би помрачивало око његове душе због размишљања о оним стварима на које је управљен усредсређени поглед његов; јер неке од њих обично изазивају радост и дивно стање разума. Ишчекивање његово траје дуго, и оно што ишчекује он не задобија брзо. Јер уколико не задобија брзу утеху у напорима, он доспева у очајање, попут најамника коме су ускратили плату што ју је зарадио.

Период зимске хладноће завршава се исто онако изненадно и неочекивано као што је и отпочео, после чега наступа пролеће душе:

Такве хладноће и таква тескоба допуштају се на човека ради провере и искушења. И ако се он ободри и са усрдношћу и малом самопринудом одбаци све то од себе, њему ће се, као и пре, приближити благодат и доћи ће му друга снага, у којој се скрива свако благо и све врсте помоћи. И човек ће се задивљено чудити, сећајући се претходне тескобе, као и лакоће и снаге које су му дошле и уочавајући разлику међу њима и лакоћу кретања, као и начин на који је изненада примио у себе такву измену. И од тога времена он ће се умудрити, а ако му наиђе слична тескоба, познаће је по своме претходном опиту.

Исак светлим колоритом описује оно стање духовног просветљења и усхићености које може наступити непосредно после помрачености:

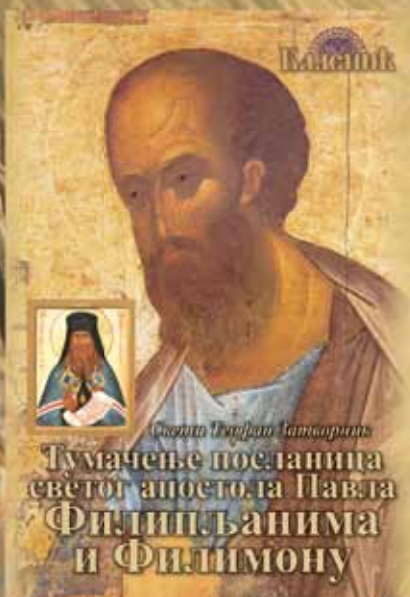
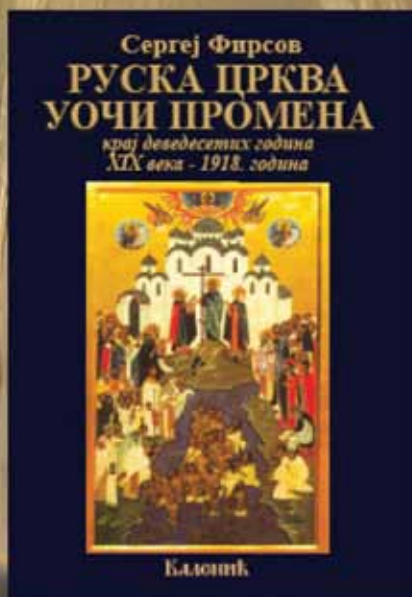
Дешава се да човек седи у овом усредсређеном и просветљеном безмолвију, и за њега нема ни уласка ни изласка. Али захваљујући дугом разговору са Писмима, непрестаном мољењу и благодарењу у немоћи његовој, када је поглед његов непрекидно усмерен ка благодати Божијој, после великог унија у безмолвију, мало по мало почиње да у срцу његовом настаје известно пространство и да ниче изданак који

рађа радост изнутра, премда она нема узрок у самом човеку или у некаквој усмерености помисли према одређеном циљу. Он осећа да се срце његово радује, али не зна зашто. Некакво ликованье обузима душу његову, и настаја у којој он презире све постојеће и видљиво, и разум посредством своје снаге види на чему се заснива ово усхићење помисли – али разлог тога он не разуме. Човек види да је његов разум узвишен изнад свега постојећег и у свом полету пребива изнад света и сећања која остају испод њега. Он презире привремени свет и одбацује га од себе далеко и занавек. И он не прави разлику између садашњег ширења ума уз овакво куцање срца и пређашњег дуготрпљења у злострадању.

Тако подвижник задобија искуство из подних искушења и усходи из силе у силу. Искушења и пробе, према Исаку, неопходни су сваком човеку на путу према Богу. Од ових искушења најтеже је богоостављеност – искуство «предокушаја геене», када човек пада у помраченост и унија, лишавачући се наде и утехе која долази од вере у Бога. Неопходно је не очајавати, већ се сећати Промисли Божије која ће «у искушењу дати и олакшање» а такође и чувати смирење и молити се што је могуће ватреније. Искушење ће неизоставно бити замењено периодом близине Божије, а остављеност – осећајем присуства Божијег.

Каленик

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДНЈСКЕ

ускоро у оквиру
нове едиције

САВЕТНИШТВО ЗА СЛОВА

Каленик

НОВА ИЗДАЊА

СВЕТА ТАЈНА КРШТЕЊА - УЛАЗАК У ЦРКВУ

Доносимо у нешто скраћеном облику богословски реферат прочитан на братском састанку свештеника Бељаничког архијерејског намесништва након великопосне исповести, 13. марта 2009. године у Барајеву

Ог нам објављује и дарује Себе преко Светих Тајни. Прва од њих јесте Света Тајна Крштења, која нас уводи у Цркву Божију, у вечну заједницу Бога, твари и људи. Она нам отвара њена врата, али нас и учи начину нашег "облачења" у Христа, "сараспињања" и "саваскрсавања" са Њим, начину живота у Христу Богу нашем.

Света Тајна Крштења није обичај који "ваља" обавити због традиције; она је још мање некакав магијски чин. Крштење представља очишћење и просветљење душе и тела, ново рођење за живот вечни, позив на најдубљи могући преображај и препород људског живота, личног и заједничког, у Цркви Бога Живога. Сваки онај који се припрема за Крштење и Миропомазање, треба да зна зашто се крштава, у шта се крштава, шта прима и зашта се опредељује, јер непроцењиви дар који прима од Христа Бога захтева и велику одговорност.

Да би смо ушли у заједницу са Богом и постали бесмртне личности, потребно је да остваримо заједницу са Христом. Мимо Христа нико не може остварити заједницу са Богом, а ко не оствари заједницу са Богом не може живети вечно. То може да учини сваки човек ако постане члан Цркве, тј. учесник Евхаристије, Литургије. Да би човек постао члан Цркве, потребно је, најпре, да то слободно жели. Са слободом обично иде и вера да се у Цркви остварује заједница са самим Богом, а самим тим и вечни живот. Да би веровао и постао учесник Литургије, човек тражи доказе о томе да се у Цркви заиста постиже ослобођење од смрти. Због тога су хришћани одувек објашњавали своју веру. Тим објашњењем желели су да увере друге људе да се учешћем у Литургији, тј. у Цркви, човек и природа ослобађају од смрти. Литургија је икона будућег Царства Божијег. Преко Литургије разумевамо, онолико колико је то сада могуће, и будуће Царство Божије. Да би човек постао члан литургијске заједнице потребни су вера и крштење. Крштење се обавља трикратним погружењем у освећену воду у име Свете Тројице: Оца, Сина и Светог Духа. Новокрштени симболично умире са Христом и васкрсава с Њим за нови живот. Посредством Светог Духа, који се даје кроз миропомазање, човек се сједињује са Сином Божијим и постаје сам Христос, син Божији. Реч "Христос" значи помазан Духом Светим. Кроз Крштење и Миропомазање новокрштени улази у литургијску заједницу и постаје њен члан. Дух Свети својом делатношћу сједињује многе људе са Христом и гради литургијску заједницу која је, иако су многи чланови, један Христос, јер се сви сједињују са једним и истим Христом. На овај начин, посредством Светог Духа, човек постаје члан будућег Царства Божијег и син Божији. Крштење су свети Оци Цркве назвали друго, или ново рођење, за разли-

ку од природног рођења. Природним рођењем човек почиње да живи у породичној заједници. Крштењем се човек рађа од Духа Светог и Цркве, а не од мужа и жене. У природном рођењу човек се рађа без своје воље, а у крштењу се рађа слободно. Крштењем човек улази у литургијску заједницу, у којој остварује заједницу с Богом и постаје члан будућег Царства Божијег, у коме неће бити смрти. Зато чланови Литургије треба да живе као да су већ у Царству Божијем. Улазећи у литургијску заједницу, улазимо у заједницу са другим људима. Најпре са епископом, а онда и са осталим члановима литургијске заједнице. Опраштање грехова другим људима карактерише живот чланова Цркве. Литургијским начином живота ми пројављујемо Царство Божије, односно, крајњи циљ стварања света. Црква је у Литургији пре свега есхатолошка заједница. Црква се пројављује онаква каква ће бити, јер њен идентитет није у ономе што је она сада, већ у ономе што ће бити у будућем веку. Истинито сагледавање Евхаристије, али и читаве икономије спасења, могуће је, дакле, само у контексту есхатологије, што конкретно значи, Другог доласка Христовог и остварења Царства Божијег. Рана Црква је савршавала Крштење, Миропомазање и Евхаристију у ноћи од суботе на недељу, а нарочито у Велику Суботу. Ако погледамо Крштење у свет-

лу јединства Тајне Христове, открићемо да оно што Црква зна и чини Крштењем не може бити схваћено одвојено од предстојеће крштењске стварности, у одређеним димензијама које су сједињене у Личности Христовој. Прва од тих димензија је историјска. Ово је изражено у идеји Крштења водом, о којој се јасно говори у Новом завету. То је осврт на Крштење које је присутно већ у Старом завету и које је апостол Павле описао (1 Кор 10, 1-2) као Крштење Отаца у Мојсија учешћем у проласку кроз црвено море. Оно је такође нашло свој израз у Крштењу Јована Претече, које четврто Јеванђеље избегава да назове „крштење водом” не умањујући му значај. Насупрот томе, Јеванђелист Јован сматра да су Господ Исус Христос, и његови ученици, управо одавре преузели своје сопствено крштење (Јн 3, 22 и 4, 1).

Следећа димензија је есхатолошка. Она се односи на чињеницу да само због силе наитија Духа Светога „у последње дане” (Дап 2, 17) хришћанско Крштење може бити Крштење и водом и Духом (Јн 3, 5). Ове димензије треба да буду сједињене у Христу. Свако Крштење у Цркви је учествовање у историји и призивању народа Божијег, и предпоставља заједницу Педесетнице (Дап 2) у којој заузима своје место. Без присуства Духа није могућ богослужбени живот у Цркви. Пошто су обе димензије (историјска и есхатолошка) сједињене у Христу у Духу Светоме, Крштење треба да буде схваћено као утеловљење у заједницу, која је Тело Христово - Црква. Крштење није дело које се тиче само људских бића, већ у свом односу према целокупној Тајни Христовој оно постаје процес и има космичку и личносну димензију, кроз коју сав свет треба да прође са човеком, ако хоће да буде примљен у Тело Христово. Умирући са Христом и устајући у Његовом Васкрсењу, он прима „ново” створење или „обновљење”, тако да га Отац препознаје као Свог сина, у личности Јединородног Сина у Коме је крштени возглављен. Према томе, све ове димензије (историјска, есхатолошка, космичка и личносна) јесу димензије у које Крштење треба да буде смештено ако желимо да га правилно схватимо.

Миропомазање извршено полагањем руку или помазивањем, од почетка је било схваћено као даровање Духа Светога крштеноме. Ово схватање је

дуго било заједничко Истоку и Западу. На Западу долази до раздвајања „Крштења водом” од „Крштења Духом” око средине трећег века, приликом контроверзи о Крштењу јеретика. Исток је схватио и практиковао Миропомазање, као помазивање Светим Миром које је и сам Христос примио. Ова идеја је нарочито присутна код Светог Кирила Јерусалимског. Повезивање помазања хришћана са помазивањем свештеника и царева у Старом Завету присутна је у литургијским и богословским списима Древне Цркве. Јединство Крштења, Миропомазања и Евхаристије не значи просто нуђење Евхаристије крштеним одмах након Миропомазања; чување тог јединства је уствари увођење новокрштене личности у сабор верних.

Евхаристија није само духовна храна и лек за бесмртност, већ је и синакис (сједињење) Народа Божијег, у чије је јединство новокрштени и миропомазани позван да уђе и заузме своје место. Силом Миропомазања свака крштена личност постаје члан царског лаоса Божијег.

Заиста, Евхаристија, будући природан наставак Крштења и Миропомазања, пројављује се као Царство у коме Тајна налази основу постојања. Она је по свом заједничарењу и еклесијалном карактеру педесетничка, есхатолошка заједница, и сведочи улазак есхатона у историју и нуди предукус долазећег Царства Божијег. „Видесмо светлост истиниту, примисмо Духа небескога, нађосмо веру истиниту, поклањајући се нераздељивој Тројици, која нас је спасла.” Ово је завршна химна ученика у Евхаристији.

Есхатон је преображени свет, онакав каквим га је пожелело Бог. То је слободно и нераздно јединство Бога, човека и природе у Христу, заједница

и однос са Богом Оцем у Сину, посредством Светог Духа. Улажењем и бивањем саставним делом односа Отац-Син, остварује се воља Божија о свету као егзистенцијално досезање и изједначавање са логосом о човеку и творевини. Уласком у евхаристијску заједницу, крштена и миропомазана особа улази у остварење способности „лаика” које је задобила у прва два ступња хришћанске иницијације. Од тада ће сваки други улазак у ордо (поредак) или службу унутар Цркве, имати своје место у оквиру евхаристијског контекста. Последујући Крштењу и Миропомазању,

Евхаристија је, дакле, израз позваног народа Божијег у читаво устројство и благодатни поредак у јединству Тела Христовог.

Живљење у Цркви отпочиње од момента Крштења кроз учешће у Евхаристији. Без заједничарења у њој Крштење остаје нереализовано, али опет, с друге стране, живети у Цркви није могућно без Крштења. Ступање у Цркву јесте ступање „у тело Христово”, „Јер и једним Духом ми се сви крстисмо у једно тело” (I Кор 12, 13).

Свети Григорије Палама примећује да се Исус Христос крстио у реци Јордану да би Крштење учинио леком који чисти заразу греха који је дубоко усађен у човека још од момента прародитељског греха. Крштењем водом и Духом представљало је у

дрвној Цркви јединствен светотајински чин. Чин светог Крштења указује да су сви хришћани призвани на подвиг, односно на борбу. Онај ко хоће да се крсти одриче се сатане, помазује се уљем, постригава му се глава као античким борцима да би био спреман да се ухвати у коштац са противником. Новопросветљени се опасује као „војник Христов” за кога се Црква моли да остане „непобеђени борац против онога који узалуд непријатељује на њега”.

Црква је доживела своју актуализацију на дан Педесетнице, силаска Светог Духа. Апостол Петар у првој проповеди након тога поручује: „Покајте се, и да се крсти сваки од вас у име Исуса Христа за опроштај грехова; и примићете дар Духа Светог” (Дап 2, 38). У свим древним списима примања у Цркву, одмах након „крштења водом и Духом” излаже се поредак Евхаристије, којој се приводи управо крштени. Ово налазимо код Јустина Мученика у „Апологији”, као и у „Апостолском предању” Иполита Римског. Крштење и Миропомазање служе као припремни момент за ступање у Евхаристијско сабрање.

Литургијска пракса је до дана данашњег сачувала спомен на Свету Тајну Крштења и обављања примања у Цркву о празницима. Наиме, на Рођење Христово, Богојављење, Велику Суботу, током Свет-

ле седмице, на Педесетницу и о празницима Крста Господњег, уместо песме Трисветог на Литургији се поје песма „Ви који се у Христа крстисте у Христа се обукосте”. Данас се изгубио првобитни смисао ликована која је Црква обзнањивала присутнима на Евхаристији, ликована због тога што је Црква задобила нове чланове. Међу Светим Тајнама, Крштењем, Миропомазањем и Евхаристијом постоји саоднос и теолошко јединство. Оне су Свете Тајне које се врше у Цркви у склопу Литургије. Веза између Бога и Човека (Бога и твари), јесте оваплоћени, пострадали и Васкрсли Бог Логос - Исус Христос, који је Тајна тог истинског и реалног јединства. Кроз свету Тајну Крштења, по речима Христовим, сваки онај „који се роди водом и дихом” (Јн 3, 5), постаје члан Тела Христовог - Цркве. Тајна Христова је неодвојива од Тајне Цркве, пошто је Црква продужење Христове Тајне.

Човек је створен и живи у заједници са Тројичним Богом. У Светој Тајни Крштења стари Адам умире да би се родио Нови Адам. Спасење у Христу је учествовање новокрштеног човека у животу Богочовека Христа, а Царство Христово је Његова богочовечанска Литургија. Есхатолошки циљ крштења човека и васцеле творевине састоји се управо у учествовању и саслуживању Христу у Небеској Литургији.

Древна Црква није знала за апсолутну припадност Цркви као таквој, него једино за припадност локалној Цркви. Без пребивања у локалној Цркви није могућно учешће у Евхаристијском сабрању, а без учествовања у Евхаристијском сабрању није могућно припадати Цркви. Учествовање у одређеном Евхаристијском сабрању отвара могућност учествовања у

Евхаристијским сабрањима свих осталих локалних Цркава које се налазе у братском општењу међу собом. Примање у Цркву није индивидуални чин чије се обављање поверава некоме ко поседује способност да свршава Тајну Крштења. Ступање у Цркву представља један од најзначајнијих момената у животу локалне Цркве, будући да се у њој и посредством ње рађа нови члан Цркве Божије. Почев од апостолског доба, света Тајна Крштења свршавала се у оквиру сабрања локалне Цркве, која је обједињавала све њене чланове на челу са предстојатељем Епископом. Ово је било опште правило и као такво поштовало се у свим локалним Црквама Истока и Запада. Изузетак од тога правила престављала је мисионарска проповед. Обављање пријема у Цркву унутар сабрања локалне Цркве врши Епископ, што видимо у „Апологији” Јустина Мученика, „Учењу Дванаесторице Апостола”, посланицама Игњатија Богоносца. Без Епископа није дозвољено ни крштење ни обављање агапе.

Епископи су крштавањем вршили пријем у Цркву, а касније је дозвољено (V век) да могу крштавати и презвитери. У V веку у Сирији примање у Цркву вршило се на исти начин као што је то била пракса у Риму. О томе нам сведоче „Апостолске установе”. У Египту је постојао обичај да презвитери крштавају децу, а Епи-

скопи су крштавали одрасле. Дакле, у древној Цркви крштавала су се и деца. Тако је у Делима апостолским јеванђелист Лука забележио да се крстио Корнелије и сав дом његов (Дап 18, 8).

Ваљаност свете Тајне Крштеља не зависи од личне достојности свештенослужитеља, јер је Христос тај који врши Тајну, са Којим се и у Којем се сједињују, односно Он је тај који оглашеног уводи у Цркву. Светој Тајни Крштења предходио је пост и припрема (катихизација) која је трајала и до неколико година. Свети Климент Александријски оглашене назива карактеристичним именима: почетници, напредујући и савршени, а на другом месту их дели на: робове и излечене синове. После уписивања имена оглашених у каталог, Епископ (или свештеник) читао је завршну молитву и оглашени су могли да приме свету Тајну Крштења и Миропомазања. Примање у Цркву, Света Тајна Крштења, обављана је уочи Пасхе, а вршена је у крстионицама-баптистеријама. За време певања „Јелици во Христа Креститесја”, обилазили су сви литијски три пута око храма, улазили у цркву уз певање „Христос воскрес”, и међусобно се целивали говорећи: Мир Божији, Христос васкрсе. Тако је настало Пасхално богослужење.

Пасха је најсвечанији празник Васкрсења Богочовека Исуса Христа. А крштење се ставља у смрт Христову, да би, као што Христос уста из мртвих славом Очевом, и ми ходили у новом животу (Рим 6, 4), тј. да би новокрштени био саучесник у свим догађајима прослављања. Дакле, на Васкрсењу Христовом заснива се наша вера, нада наша и очекивање нашег васкрсења.

На крштењу примамо благодат и почетну силу свеопштег васкрсења. Другим речима, на Крштењу је свеопште васкрсење већ започело, и оно ће се у потпуности остварити у будућности. То је био разлог да се у току ноћи Велике суботе вршило крштење оглашених. Ту древну праксу крштења на Пасху требало би обновити да би иста задобила свој првобитни смисао и циљ.

Чин Крштења у Православној Цркви никада се није тицао само појединца, него се тај догађај уласка у Цркву тицао пуноће васцеле Цркве и свих њених чланова. Прву канонску уредбу везану за вршење Крштења налазимо у документима Трулског сабора где се забрањује крштење у приватним црквама, већ се налаже да се оно обавља у саборним храмовима. Велики број кућних цркава, нарочито у Константинопољу, где је скоро сваки богатији и виђенији човек желео да поседује свој кућни храм, изазвао је слабљење црквене дисциплине. Посредно или непосредно признавање могућности вршења Евхаристије у кућним црквама представљало је знак разарања аутентичног карактера црквеног живота и губљења смисла Евхаристије: она је постајала приватна ствар групе верника, а не израз служења читаве Цркве. Међутим, Крштавање одојчади због опасности од изненадне смрти, такође је проузроковало да се Крштавања обављају одвојено од осталих светих Тајни, одвојено од Пасхе.

Данашњи начин обављања Крштења само је бледа слика Крштења у древној Цркви. По аутентич-

ном библијско-светоотачком схватању, Литургија је рекапитулација Божијег домостроја спасења: „Јер одржасмо спомен на Твоју смрт; видесмо изображење Васкрсења Твога; испунисмо се бескрајним животом Твојим; насладисмо се Твоје неисцрпне сладости.”

Вршење Крштења у склопу Литургије, омогућава да новокрштени и хришћанска заједница осете сотириолошки смисао Тајне у којој Христос човеку даје Свој живот. То је догађај који као „духовни брак мистично сједињује душу човекову са Жеником”, Христом. У Крштењу се остварује циљ Христовог доласка, односно „сила поновног рођења и поновног стварања Духом Светим”. Иако смо празни, постајемо целовити, иако мртви васкрсавамо, иако трулежни задобијамо нетрулежност, иако смртни постајемо бесмртни, иако земаљски постајемо небески, иако телесни постајемо духовни, иако се налазимо у тами ходимо ка светлости, иако смо пећина разбојничка преображавамо се у храм Живога Бога, иако смо сиромашни пролазници постајемо сродници и ближњи Богу, сапричасници и санаследници Његови.

Бог је, створивши свет и човека имао за циљ да све обожи. У Сину Своме Христу то је и учинио. Пошто је Адам у рајском стању приносио свет и себе Богу на дар и освећење, он је био икона долазећег Христа. Постадамовски период је то јасно показао. Стари Завет је својим култом приношења одржавао Адамово назначење и најављивао будући долазак Спаситеља. Праслике Светог Крштења и Евхаристије које се налазе у Старом Завету говоре да ће доћи Месија Христос и да ће кроз Своје Крштење и установљење Свете Евхаристије показати да је Он не само нови Адам који не греши, већ и Спаситељ света од смрти и трулежи. То нам је откривено и показано у Светој Литургији.

Твар је позвана да се спасе кроз човека, односно Богочовека. Хришћанство онтолошки везује природу и творевину за Богочовека. То се види и приликом Крштења у коме учествује твар преко воде и уља, и Евхаристије у коју опет уносимо твар под видом хлеба, вина и воде. У питању су, дакле, елементи које Дух Свети претвара у Тело и Крв Исуса Христа, а ми као такве уносимо у себе, остварујући најдубљу везу твари са Творцем. Свето Крштење и Евхаристија су темељи на којима почива Царство Божије у свету, те се због тога не могу посматрати изоловано од свог библијског и теолошког контекста.

Када служи Свету Литургију, Епископ или свештеник је Богочовек, а преко њега су сви ми у Евхаристијском сабрању Богољуди, јер постају Тело Христово. Епископ је тако, дакле, нови Адам који, захваљујући Христу, приноси свет Богу.

Христос, као Ризничар живота, возглављује човека у Себе и чини да сви ми крштени, „свети”, нађемо извор живота. Нашавши Источник живота и пијући „ново пиће које не тече из јалове стене, него из извора бесмртности” осећамо „воду живота како жубори у нама”. Да би и даље жива вода жуборила у нама, потребно је да крштење и остале Свете Тајне, вршимо у склопу свете Литургије, јер у противном, прети опасност да постанемо обредна Црква или сервис духовних услуга.

Блажени Августин

Преносимо део из обимнијег рада *Блажени Августин из Хине*, теолога Драгана Степковића

четвртом веку град Рим више није био политички и војно значајан за Империју, али се нико није усуђивао да то каже. Они најоданији њему су се поносно слагали у изговарању да је то био центар цивилизације, тако да је ово завараванье убрзо показало своје право лице. Некадашњи академски престиж, претворен у празну славу, постао је више ствар некадашњег угледа него стварности; Рим је уживао огроман углед и вековима уназад био центар светске цивилизације. И поред тога, Августину је било потребно неколико месеци да нађе себи место тамо и кад га је нашао није могло боље бити.

Неки његови пријатељи манихејци организовали су му пријем код префекта (управитеља) града Рима; помпезан и незграпни паганин по имену Симах важио је буквално за последњег браниоца паганизма,¹ коме је било поверено да нађе професора реторике при Царској Палати правде у Милану. Млади провинцијалац је добио посао и тако, касне 384. године отишао још даље на север да прими постављење у овом граду. Тако је Августин, у тридесетој години живота, добио академску катедру у латинском свету

и то у доба кад је такав положај омогућавао и приступ политичкој каријери. У деценији пре Августиновог успона, још један провинцијалац, Авсон из Бордоа, Француска, постао је председник Римске владе током владавине малолетног императора и био његов тотор (старатељ).² Наша процена Августинових талената заснована је у великој мери на ономе што је он тамо постигао; на основу тог суда, заједно са његовим брзим успоном до еминенције младог професора, можемо да закључимо како, да је остао у државној служби и јавном животу, не би било препрека његовом напредовању.

Августин је сагледавао своје планове веома јасно. Кад је са њим на путу за Милано кренула и његова мајка, сложио се с тим да се она уда. А што се њега тиче, морао је да сачека две године како би његова заручница постала пунолетна. Рад и углед који је пружала Царска Палата, узимали су свој данак. Временом је свакодневно почео да осећа напетост живота у Палати, тако да једном док се вози својом кочијом, кад је требао да одржи предавање пред императором, умало није прегазио неког пијаног просјака. Почео је да га стиже притисак наглог успеха. Његове старе заблуде почеле су опет да му досађују. Покушао је да нађе спас у манихејству, али без успеха. Његова верност Цицероу почела је да бледи, тако да су Августинове амбиције поново почеле да навиру.

Како је Моника била у Милану, и као ревностна хришћанска мајка уписала Августина у катихумене док је још био дете, нашла се сада уз њега да га чвршће веже за хришћанство. Питање је да ли би се он сам окренуо томе да ње није било. Она је врло добро знала какав је углед Августин уживао у јавном животу и да су му била потребна познанства, тако да се врло брзо нашао у близини најутицајнијег човека у Милану – епископа Амвросија. У почетку су њихови сусрети били ретки и површни, али ускоро (пошто је његова дужност то од њега захтевала) Августин је све чешће седео међу онима који су слушали проповеди светог Амвросија. Ту је он почео да доживљава хришћанство у једном интелектуално подношљивом светлу. Као и раније, проблем који га је највише оптерећивао био је његов доживљај зла и одговорност према исквареношћу и слабостима свог живота. Уз помоћ “речника” позајмљеног из Платонове философије, свети Амвросије је пружио уверљиво решење за Августинову најстарију дилему. Августин је имао тако специфичне примедбе на хришћанство које би понајпре биле својствене неком професору красноречивости: није имао љубави према Светом Писму, јер стил којим је оно писано, није био отмен већ би се пре могло рећи прост. На то је Амвросије, отмен и нимало прост, показао Августину како хришћанско тумачење Писма може да му пружи живоносни смисао светих текстова.³

У лето 386. након непуне две године проведене у Милану, Августин је одустао од академског положаја због лошег здравља и повукао се у оближњу вилу

свог пријатеља. Са собом је повео своју породицу (сина, мајку, брата и рођаке) и пријатеље, као и неколико приватних студената који су били синови његових богатих пријатеља. Тамо су проводили дане изучавајући философију и књижевност и дискутовали о томе.⁴ Иако нам Августин износи да је половину ноћи проводио у молитви, ови разговори нису били драматично теолошки, већ скромни покушаји да искуство реторике и философије користи као аргументе да технички разјасни питања која су га збуњивала. Усред дугих и често апстрактних распри, Моника би се укључивала у дискусију са неколико речи, често цитирајући Писмо, и сажела дискусију јасније и прецизније него што су то они били у стању да ураде.⁵

У пролеће 387. године Августин се са својим пријатељима вратио у Милано због четрдесетодневне припреме за крштење. Тако је пред Васкрс, “у ноћ и светлијој од дана”, епископ Амвросије крстио Августина. Многи су у то време, када је хришћанство било популарни пут да се дође до успеха у Империји, површно предузимали такав корак и брзо се враћали старим навикама, али Августин није био један од њих.

Славни свет Рима за њега је сада био прошлост, а амбиције шушље и јалове. Августин и његови пријатељи одлучили су да се врате у Африку где су у власништву имали пристојно имање у Тагасту, како би живели у подвигу, молитви и изучавању Писма. Али то се није десило без тешкоћа: неко време повратак је био одложен због војних немира; наима, из Гала је дошао узурпатор и убио императора који је боравио у Милану, што је резултирало поремећ ајем редовног протока робе и путавања. Док је Августин чекао у луци недалеко од Рима да крене пут Африке, стигла му је вест да је његова мајка Моника умрла. Дошавши у Африку, настанио се у Тагасту 389. године са неколицином пријатеља и основали су неку врсту манастира, али је то вероватно било више налик на ону вилу у којој је боравио пре свог крштења. По свему судећи Августин је тамо могао да остане заувек.⁶

Две године касније, кад је посетио приобалски град Хипо, тамошњи верни народ га је повицима тражио за свештеника. Брзину је у плач док су они полагали руке на њега у цркви. На овај начин његов пут је сада био потпуно јасан. Злонамерници су тада мислили да он плаче због амбиција и разочарења што није одмах био хиротонисан за епископа, али су биле искрене сузе дубоког осећања недостојности. Неко време Августин је избегавао да посећује градове којима је био потребан епископ управо из страха да му се тако изненађење опет не деси.

Али убрзо је дошло оно неизбежно и, помирен с тим, затражио је од свог епископа Валеријана да му допусти да се мало припреми за нову дужност на коју је ступио 396. године. И раније је, а нарочито сада, себе потпуно посветио текстовима Светог Писма и постао тако значајан теолог у времену које је било пред њим. Његови први, изричито теолошки радови, потичу из овог периода и улерени су углавном против манихејаца које је познавао тако добро. Његово искуство са њима не само да је начинило оштроумног критичара ове секте, већ је то била и дипломатска ствар која се и те како тицала њега, како би разбио неизбежна сумњичења хришћана да он можда није истински напустио ову персијску секту, и да је, шта више, можда чак био и нека врста “тројанског коња”, послат да подрива Цркву изнутра. Његове намере и способности су убрзо биле јасно препознате и 393. епископ Валеријан га је, пошто је био Грк и латински му није био јача страна, замолио да држи беседе уместо њега. Овај старац се упокојио 395. године па је тако Августин преузео одговорност за Цркву у Хипи. На том положају ће остати све до своје смрти тридесетпет година касније.

Августинова прва брига која ће трајати кроз деценије његовог пастирског рада, била је спасење душа поверене му пастве. Већина његовог пастирствовања прошла је у бескрајним трвењима народа са свештенством и врло често је од њега тражено да пресуди у свакој врсти спорова и то у свету у коме се Божјем човеку више веровало као правом судији за разлику од похлепних судија послатих са стране да представљају римску правду.⁷ Али прави фокус његових активности је лежао негде другде: у литургији.

Живот ране или прве Цркве заснивао се на богослужењу заједнице. На недељном сабрању у овом граду хришћани би се тискали у базилици где

је проповедао Августин, стојећи на богослужењу које је трајало и по више сати. Из великог броја његових сачуваних беседа види се колико бриге и маште је Августин испољавао у својим проповедима, прилагођавајући своје примедбе потребама и способностима његове пастве. Човек који је био довољно добар оратор да говори пред императорима, био је исто тако и бриљантни проповедник. Али, несумњиво, његове проповеди, као и његова писма, одавале су утицај наклоности неоплатонизму, стеченој у младости, што је резултирало погрешним учењем о Светој Тројци.

Но, његове беседе нису умањиле достојанство централног дела богослужења нити Божје присуство

које је за верни народ било центар хришћанског живота у заједници. Било је доста оних који су долазили у масама под притиском цивилизацијског императива, али и од страха пред Божјим гневом, бивајући ни врући ни хладни. Они су за Августина били главна брига. Спорови су били спорадични и неважни, битни само онда када су представљали претњу да разбију јединство богослужења заједнице.

Августин је и као писац познат по својим контроверзним делима. Водио је три главне битке: прва је била борба на црквеном плану за живот заједнице, друга је философска битка да оствари хришћанизацију римске (паганске) културе, и последња—теолошке расправе које је водио савеликом суптилношћу у погледу суштине вере и спасења. Прва је, гледано из данашњег угла, доста мутна и нејасна, док ћемо се другом и трећом позабавити касније. Концентрисаћемо се овде на еклесијолошки рат који је Августин водио и добио током првих петнаест година свог епископства.

Донатизам је био раскол коме се Августин успротивио, а име је добио по Донату, епископу Картагине осамдесет година пре доласка Августина у Хипу.⁸ У то време Црква тек што се опоравила од последњег горког таласа гоњења које су 303. године отпочели императори Галерије и Диоклецијан. Кад се страх повукао, хришћани су опет могли слободно да дишу, али су сада настала оптуживања палих, као и њиховог држања на суду. Званични став Цркве је био да они хришћани који су правили компромис са својом вером у време гоњења, уз одговарајуће покајање и епитимију, могу поново бити примљени као пуноправни чланови Цркве. Али било је оних који су непоколебљиво сматрали да је сарадња са властима у време гоњења била равна потпуном отпадништву од вере и ако је издајник желео да се врати Цркви, морао је да почне све испочетка, па чак и да буде поново крштен. Одлуку о томе су често, па чак и мимо знања епископа, у чему је било и много злоупотреба, доносили путем издавања *сертификата*, мученици који су истрајали у својој вери и нису се одрекли Христа нити издали Цркву.

Став донатиста је био да Цркву треба градити као чисто и праведно тело испуњених душа. Православни су одбацили овакво фарисејство видевши у њему ригоризам стран духу Еванђеља. Африка је била позната по свом верском зилотизму и донатисти су били најбоља потврда томе. Упркос званичној наредби римског императора, број расколника се повећавао. У време када је Августин постао епископ, изгледало је да су православни били у опадању. Велика црква базилика у Хипи са својим верницима као и већина верника тог града, почетком 390. године

били су донатисти. Неколико година је међу овим заједницама трајао прави рат: донатисти су певали по улицама пропагандне песме и по зидовима лепили плакате, док су по околини Донатови “хајдуци” у крвавим јуришима из заседа нападали православне путнике.

Августин је отпочео своју анти-донатистичку битку уз доста опреза, стрпљења и њему својствених манира, али је убрзо схватио да га такав приступ неће далеко одвести. Крајем 390. године Августин се, потпуно резигниран, одлучио на један необичан корак: призвао је у помоћ интервенцију државне управе да савлада донатисте. Био је потпуно потиштен између притисака ствари које су се тичале вере и његове немоћи, али и сагласан са чињеницом да су донатисти однели победу.⁹ Чак је и љубав према ближњима сама по себи налагала да донатисти буду некако приморани да ступе у Цркву у нади да ће неки од њих наћи тражено спасење.

Кад је изгледало да се ова ствар смирила, наступила је још једна деценија нестабилности. Царски делегат послат из Рима је 411. године водио детаљно испитивање чињеничног стања, коме су присуствовали стотине епископа са православне и донатистичке стране, и након исцрпне расправе пресудио у корист православних. Од овог тренутка донатисти су били непризната група расколника и они су наставили да постоје али само у забитим деловима Африке и то до најезде ислама, али су у суштини били потпуно разбијени. На тај начин православнима су били загарантовани место и заштита у Цркви.

Принцип којим се Августин борио заслужује пажњу. Хришћанство није нешто спољашње и видљиво; оно се не налази у поковању јасно одређеним правилима, и више се тиче духа него закона. У Цркви има места и за грешнике и за праведнике, за несавршенство оних у којима делује Божја благодат као и светитељство светих. Августин је повукао једну доста класичну границу у Цркви, не између једне и друге групације, већ посред оних који су већ у Цркви. Видљива Црква подразумева видљиве хришћане, њихове грехе и све остало; невидљиву или Небеску Цркву, сматрао је, чине само они који су се искупили. Љубав према ближњима налаже да је видљива Црква отворена за све, уместо да њоме господаре самозвани изабраници.

Кад су варвари Висиготи, под вођством Аларика, из трећег покушаја 410. године освојили Рим, таласи разарања су задесили овај град од којих се он више никада није опоравио. Међу неким круговима овај догађај се сматра за почетак Средњег века на Западу.¹⁰ Приличан број богатих Римљана напустио је град и настанио се по својим поседима раније купованим на Сицилији, а нарочито северној Африци. Многи

су дошли право у Хипу и Августин је своју паству позивао да их дочекају раширених руку и отвореног срца.

Није прошло пуно времена откад су се избеглице из Рима настаниле по Африци, и када су образовани међу њима почели јавно да износе сумње да је можда нова религија крива за пропаст која их је задесила. Дискусија је била уперена на то да је Рим био недодирљив пуних осам векова, а сада, две деценије након званичне наредбе цара Теодосија 391. године којом се забрањује јавно жртвоприношење боговима, град је пао у руке варварима. Можда је то што су говорили пагани и било тачно, да нови хришћански Бог, са идејама окретања другог образа и одрицања од земаљских ствари, није био успешан чувар најбољих интереса владајућег staleжа. Многи од њих који су се упуштали у овакве јалове шпекулације сматрали су себе хришћанима. Испоставило се да "паганизам" ових људи није био у циљу оживљавања древне религије, него само истрајност у исконском представљању и прихватању религије као неке багателе помоћу чијих богова се чува здравље, богатство и лагодност у овом животу.¹¹

Царски повереник Марцелин, који је у Африци испитивао ставове донатиста, позвао је Августина да му објасни ове оптужбе. Он је знао да је то било више него питање зашто је Рим пропао; било је хришћана који нису готово ништа знали о својој вери и по чему се она разликовала од римске религије која је њоме била замењена. Његов одговор *Град Божији*¹², био је права хришћанска апологија која је откривала широко виђење историје хришћанства, а чије састављање је трајало преко петнаест година.

Марцелин, побожни лаик, имао је учешће а у последњој полемици Августиновог живота. Наиме, један од избеглица из Рима био је и скромни проповедник по имену Пелагије (360-420), који је подстицао стварање покрета моралног наоружавања у Риму.¹³ Пелагије није признавао првородни грех нити благодат при крштењу. Човекова воља је слободна и није условљена његовим понашањем. Смрт је природан догађај и нема везе са првородним грехом, док је Адамов грех његов лични и нема утицаја на људски род. Благодат је истоветна са општим очишћењем човека при крштењу, и зато она нема никаквог смисла након крштења, пошто је човек у стању да својом слободном вољом и својом (моралном) духовношћу нађе спасење. Он је изгледа имао значајног утицаја на поспешивање добра у онима са којима је долазио у контакт, али је Августин у њему и његовим следбеницима видео екстреман став, иако сасвим супротан од онога које је до недавно прекоревачао у Цркви, али које није био нимало безазлен. Теолошки, пелагијанизам је био сличан донатизму и учио је да људи, помоћу својих врлина, могу да се издвоје од осталих и тако постану заједница према којој ће Бог имати посебну наклоност.

Августин се никада није срео са Пелагијем, иако је овај пролазио кроз Хипу 410. године, али је зато све време морао да се бори са пелагијанцима, од којих је најозлоглашенији био Целист, далеко тактичнији и уздржљивији од свог учитеља. Док је Пелагије био по Светој Земљи и био мета напада по светим местима које је тамо посећивао, Целист и његова дружина у

Африци упадали су у бучне свађе са Августином. Каква год била одлика ових догађаја, Августинова страна је победила и пелагијанци су коначно били осуђени на Васељенском сабору у Ефесу 431. године на коме су Пелагије и његови ученици јасно и гласно потучени.

Међутим, овај спор није био окончан осудом Пелагија, који је био само повод за нове нападе на Августина, али овог пута од самих православних. Он је сада морао да се суочи са даљим питањима, која су била логична последица става који је заузео у борби против Пелагија, а која су, у истој мери, износили његови пријатељи као и непријатељи. У Африци и Галу, монаси и њихове вође су устали против Августина и његове теологије о благодати као и предестинацији душе, која је поткопавала и стављала по страни, а тиме и доводила у питање, њихове личне аскетске напоре.¹⁴ У Италији, млади епископ Јулијан, ушлео се у жучну распру са Августином која је бацила мрљу на последњу деценију живота овог епископа. Дубока доследност огледала се у упорној одбрани и вери овог старца насупрот веровањима овог младог и довитљивог непријатеља Цркве.

Старост и оптерећујуће бриге одвратиле су га од даље потребе за преписком са Јулијаном. Око 430. године банда варвара се упутила пут Африке. Вандали, који су прво кренули из Немачке у римски Гал 406. године и касније дошли у Шпанију, били су позвани од римског управитеља те области да дођу у Африку због организовања побуне против римског цара. Вандали су заједно са Саксонцима из Немачке касније били пагубни савезници и у лето 430. године опколили су Хипу док је остарели епископ лежао на смрти. Убрзо након његове смрти 28. августа, ушли су и освојили град, а затим и Картагину и тако основали царство које је трајало читав један век.

НАПОМЕНЕ:

1. J. Matthews, *Western Aristocracies and Imperial Court, A.D. 364-425*, Oxford: Clarendon Press, 1975, 12-17, 205-210.
2. Ibid, стр. 56-87.
3. P. Brown, *Augustine of Hippo*, London, 1967.
4. J. O'Meara, "The historicity of the Early Dialogues of Saint Augustine", *Vigiliae Christianae* 5, 1951, 150-178.
5. Ibid.
6. P. Brown, *op. cit.*
7. Августинов епископски живот веома добро је описан у F. Van Der Meer, *Augustine the Bishop*, Ф. Ван Дер Мир, London, 1961.
8. W.H.C. Frend, *The Donatist Church*, Oxford, 1952.
9. P. Brown, "Saint Augustine's attitude to religious coercion", *Journal of Roman Studies* 54, 1964.
10. J.R. Martindale (ed.), *Prosopography of the Later Roman Empire*, vol. 2, Cambridge, 1980, 316-317.
11. J. Matthews, *op. cit.*
12. Aurelije Augustin, *O Državi Božjoj*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1982.
13. Henry Chadwick, *The Early Church, The Penguin History of the Church*, Penguin Press, 1993.
14. Stanislaus J. Grabowski, *The Church: An Introduction to the Theology of St. Augustine*, Herder, 1957.

ПАТРИЈАРХ КИРИЛ – НОВИ ПОГЛАВАР РУСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Ове године, 1. фебруара, одржано је устоличење шеснаестог по реду Патријарха Московског и целе Русије. Тим поводом, за читаоце нашег листа, преносимо информације које говоре о Патријарху Кирилу, новом поглавару Руске Православне Цркве

осле интронизације, нови патријарх је позвао на очување јединства Цркве и навео њене најважније задатке: „Предмет наше посебне брига мора бити омладина којој је сада веома потребно духовно руководство. У епохи моралног релативизма, кад пропаганда насиља и разврата отима душе младих људи,

ми не можемо мирно да чекамо кад ће се омладина обратити Христу.”

Нови руски патријарх је рекао и да се не сме допустити да „разноврсност мишљења, која по речима апостола мора да постоји, прерасте у расколе, нереде и лажна учења. Патријарх мора да се брине о томе да свака личност у свој својој непоновљивости нађе место у црквеном организму, али и да различита мишљења не нарушавају љубав и не ослабе заједничке напоре за стварање дома Божјег”. Патријарх је и заштитник спољних канонских граница цркве и мора, поштујући суверенитет независних држава које су настале на просторима историјске Русије, да се истовремено бри-

не и о учвршћењу духовних веза међу народима тих земаља у име очувања вредности православне цивилизације свете Русије, сматра патријарх Кирил.

Два дана након устоличења за поглавара Руске православне Цркве, патријарх Кирил се сурео са делегацијом Српске православне Цркве коју је предводио митрополит др Амфилохије. Његова Светост је казао да је присуство Српске цркве на свечаности – жива пројава добрих односа српског народа према Руској Цркви и руском народу.

“Крај XX века је био веома тежак за Вашу земљу, он је био тежак такође и за Русију”, казао је даље

Свјатјејши Патријарх Кирил. “Промене које су се десиле у том случају утицале су и на унутарњи црквени живот. Руска Црква је пострадала од раскола у Украјини. Људи страдају и од канонских несугласица које су изникле у Естонији. Српска Црква такође је прошла и сада пролази кроз тешкоће. Вама је добро позната позиција наше Цркве по

питању Косова и Метохије. Мој блаженопочивши претходник, Свјатјејши Патријарх Алексије II је у више наврата пута дизао свој глас у име Руске православне Цркве за заштиту територијалног интегритета Србије, што је у складу са међународним правом, и принципима који су положени у основе међународних односа и што је најглавније, што је у складу са целокупном историјом многострадалне Србије, за коју је Косово било и јесте историјски духовни центар.”

Свјатјејши Владика је истакао “Ми смо данас заједно са нашом српском браћом, солидарни смо са њима и молимо Господа да умиротвори људе који су увучени у конфликт, молимо

се да се очува јединство Српске православне Цркве, посебно у оним местима где је јединство уздрмано или где га покушавају уздрмати.”

Током марта 2007. године, тадашњи митрополит Кирил учествовао је на Православном богословском факултету Универзитета у Београду у представљању књиге „Основи православне концепције Руске православне Цркве”. На почетку свог излагања, митрополит је направио историјски екскурс, почевши од времена Петра Великог, наводећи да је тада Црква била у подређеном положају у руском друштву и да није могла да одговара на друштвена питања, о којима је

у име Цркве говорио цар, што је била парадигма и XVIII и XIX века такође. За време револуције је, према његовом излагању, Црква била готово уништена, да би после краха СССР-а, на дан Преображења Господњег, Црква после скоро 300 година дошла у могућност да уђе у дијалог са друштвом. Управо је први изазов био како одговорити на питање шта се десило тог дана када је пао СССР? Требало је, према речима митрополита Кирила, донети фундаменталне принципе о односу Цркве и државе, у тренутку када се од Цркве захтевао конкретан одговор на политичке изазове и убрзо је постало јасно да Црква мора себе поставити изнад политике и не сме се

сврставати ни у један политички табор. Иако је било искушења да се поступи другачије, Црква у Русији је ипак поступила према Предању. Митрополит се потом осврнуо на 1993. годину, када се земља нашла на ивици грађанског рата и када је Црква била та која је супротстављеним снагама предложила дијалог. У потоњим годинама, народ је постављао питања и од Цркве захтевао одговоре у вези многих друштвених проблема и на њих добијао различите одговоре, па је постало јасно да је потребан један заједнички приступ. Тако је 1994. године донета одлука о стварању једног таквог документа. У процесу његове израде било је тешкоћа које су превазиђене доследним држањем принципа из Светог Писма и светоотачког Предања. Конкретни проблеми, попут устројства државе и њене природе, решавани су истраживањем Светог Писма. Митрополит је посебно указао на проблеме односа етике и људских права, међународних односа и глобализације, закључивши своје излагање са конкретним проблемом суверенитета у питању Косова и Метохије.

Нови руски патријарх Кирил (Гундјајев) рођен је 20. новембра 1946. године у Лењинграду у породици свештеника. Године 1970. завршио је са изванредним успехом Лењинградску духовну академију, где му је поверено вођење предавања из догматике.

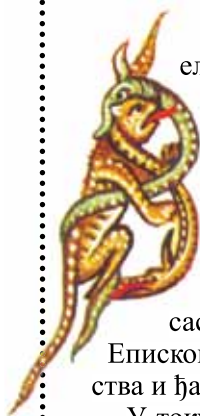
Монашки постриг примио је 1969, а исте године Митрополит лењинградски и новгородски Никодим (Ротов) рукоположио га је у чин јерођакона, а затим и јеромонаха. Од 1971. до 1974. године био је званични представник Руске православне Цркве при Светском савету цркава у Женеви, да би након тога десет година био на челу Духовне академије и богословије у Лењинграду. Године 1976. хиротонисан је за епископа виборског, а 1977. унапређен је у чин архиепископа. Од 1984. налази се на катедри смољенске архиепископије. Године 1989. архиепископ Кирил постављен је за председника Одељења за спољне црквене везе при Московској Патријаршији, а изабран је и за сталног члана Светог архијерејског синода Руске православне цркве. Године 1991. узведен је у чин митрополита. Митрополит Кирил члан је Богословске и Библијске комисије при Светом архијерејском синоду Руске православне Цркве, потпредседник Сверуског народног сабора, члан Императорског православног Палестинског друштва, члан Комисије за додељивање државних награда из области књижевности и уметности при Кабинету председника Руске Федерације.

Аутор је књига „Формирање и развој црквене јерархије и учење Православне Цркве о њеном благодатном карактеру» (1971), „Изазови савремене цивилизације и одговори Православне Цркве на њих» (2002), „Реч пастира: Бог и човек – историја спасења» (2004), као и око 500 богословских и публицистичких чланака објављених у Русији и у иностранству.

ПРОСЛАВА ДАНА ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

елики хришћански празник Сreteње Господње уједно је и Дан државности Републике Србије. Свету архијерејску литургију у цркви Вазнесења Господњег у Орашацу, служио је Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије уз саслужење Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, свештенства и ђакона.

У току Свете архијерејске литургије, којој су присуствовали ЊКВ принц Александар Карађорђевић и принцеза Катарина, потпредседник Владе Србије г. Јован Кркобабић, министри пољопривреде г. Саша Драгин, просвете др Жарко Обрадовић, трговине г. Слобо-

Сreteња је празник људске природе, празник човеков, и зато је велика мудрост и богонадахнутост предака наших који су управо на овај свети празник Сreteња 1835. године, изгласали и потврдили Устав Кнежевине Србије. Тај Устав је управо један изданак, један зрачак који је засијао из овог сусрета Бога и човека, сусрета милости Божије и истине Божије, правде и мира. У та тешка времена ослобађања од насиља, наши преци су донели Устав, да би сагласно њему устројили свакидашњи живот ондашње државе и народа. Снага Устава је утолико значајнија уколико је он утемељен на божанском поретку, који рађа истински поредак и мир међу њудима и у људским срцима. Без Божије правде немогуће је устројити на прави начин људски живот, јер свака правда извире из Божије правде. Празнујући Сreteње Господње, ми се поново присећамо тог дивног догађаја и, у исто време, по ко зна који пут, стицемо сазнање да се Бог и Божији закон не заснивају на сили и насиљу, односно да се људски поредак

дан Милосављевић, и вера др Богољуб Шијаковић, беседио је Митрополит црногорско-приморски Амфилохије.

На Светој литургији, верницима и целом српском народу, беседом се обратио Високопреосвећени Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије истакавши значај празника Сreteња Господњег, рекавши да је у симболичком сурету, у самом историјском тренутку празника Сreteња, сва истинска историја рода људскога. Том и таквом сreteњу, којег су се удостојили Пресвета Богородица и праведни Симеон, чезне и тежи сваки човек кроз историју, сreteњу и сусрету са оваплоћеном Истином, која га обасјава и просветљује. На овај свети дан остварило се и древно пророштво које каже: „Милост и истина се сретеше, правда и мир се заглише.“ Празник

не заснива на људском безумљу и мудрости, већ на Божијој правди.

После Свете литургије, Преосвећене Владике, свештенство и народ су у литији пошли до Марићевиће јаруге, где је одржан помен Војду Карађорђу и свим устаницима страдалим за слободу српског народа. Помену и културном програму присуствовали су највиши државни и војни званичници, међу којима су били премијер Владе Републике Србије Мирко Цветковић и председница Скупштине Србије Славица Ђукић-Дејановић. Затим су почеле свечаности које су све присутне подсетиле на величину српског државника, војника, сељака, професора и ђака, радника и научника, који су кроз историју достојанствено представљали своју Отаџбину и Цркву, а затим су указане државне и војне почести свим пострадалим за веру и Отачаство уз церемонију полагања ловорових венаца у Марићевића јарузи и културно уметнички програм.

У свом говору Премијер Цветковић је рекао да је Влада Србије преузела одговорност за решавање

проблема на Косову и Метохији, подсетивши да је проглашење независности Косова угрозило међународно право, безбедност у региону и сигурност становништва у Покрајини. Србија је изабрала "леgitимна и мирна средства да се бори за Косово и Метохију". Улаже се у бржи развој јужне Покрајине и припрема "детаљан план одрживог опстанка и повратка расељених. Покренули смо озбиљну дипломатску акцију да у складу са међународним правом анулирамо ту самопроглашену независност, и успевамо у томе. Влада Србије никада и ни под којим условима неће одрећи Косово и Метохије», истакао је премијер. «Време је да се окренемо будућности, да заједно и предано радимо на бржем развоју, да не остављамо проблеме својој деци, него да их сами решавамо. Ово је време када одлучујемо како ће наша земља изгледати за десет, двадесет го-

дина. Србија данас, као и на Срећење 1804. године када је поставила темеље своје савремене државности, мора да изабере прави пут и да се суочи са дилемама на који начин да убрза сопствени развој

и како да ухвати корак са развијеним земљама. Данас на месту где се сусрећу прошлост и будућност и где су постављени темељи савремене српске државе морамо поручити и себи и свету да су нам више него икада потребни слога и солидарност и да само јединствени можемо остварити сан свих генерација, а то је здрава и стабилна европска Србија, сачуваних демократских и слободарских традиција», закључио је премијер Цветковић.

...*У СРЕЋЕЊЕ*...
...*МЕТОХИЈА*...

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

МОНАСТИР ЈОШАНИЦА – ПРЕПОДОБНИ ЕВТИМИЈЕ ВЕЛИКИ

Поводом прослављања преподобног Евтимија Великог, имендана настојатеља овог Светог и свештеног манастира, игумана Евтимија, Преосвештени Г. Јован, епископ шумадијски, служио је Свету архијерејску литургију уз саслуживање шест свештенослужитеља оба реда и три ђакона. У овом торжественем прослављању преподобног Евтимија узело је литургијско учешће и бројно свештенство и монаштво као и верујући народ из Отаџбине и расејања, поштоваоци и пријатељи овог манастира. У пуном манастирском храму, уз предивно појање присутних, владика Јован је пререзао славски колач и честитао имендан оцу игуману.

После Свете литургије, како и древни монашки Устави налажу, сви присутни су предвођени својим добрим архипастиром у литији прешли из храма у манастирску трпезарију где је, у духу хришћанског гостољубља, настављено ово дивно славље.

Братство манастира

ПОСЕТА ВЛАДИКЕ ЈОВАНА ЗАЈЕДНИЦИ ЗЕМЉА ЖИВИХ У БРАЈКОВЦУ

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је на дан Светог свештеномученика Климента Анкирског посетио заједницу “Земља живих” у Брајковцу и том приликом уз саслуживање јеромонаха Макарија, старешине манастира Светог великомученика Георгија у Ћелијама, служио Свету архијерејску литургију.

На литургији је учествовао и отац Бранко Ђурчин, један од иницијатора овог пројекта, као и велики број штићеника који се лече у овој и у остале три куће које се налазе на територији бачке епархије. Благословом и молитвама нашег Владике и трудом оца Александра Новаковића, заједница у Брајковцу постаје својеврсна школа духовног живота, јер се

у њој не лече само њени штићеници, већ се истинском животу учи читава локална заједница. Ту долазе многи да нађу духовну утеху, укрепење, веру и наду изгубљену у свакодневном животном хаосу, а одлазе облагодатени и пуни корисних импресија, јер су постали сведоци човекових посрнућа, али и великих успињања и двогова.

Преосвећени Владика је у беседи истакао потребу вере и поверења у Бога, али и у човека, јер ко то изгуби пашће у очај, што и јесте крајњи ђавољи циљ. Бог човеку никада не окреће леђа, стално му пружа руке, па чак и када човек сам себе гура у пропаст. Бог и тада има поверења и веру у човека. Да би човек опстао на свом путу потребно је пуно одрицања и жртве. Криза и страдања су корисни јер нам помажу да боље сагледамо себе, нагласио је Владика. Истакао је и да су Света Литургија и свето причешће најбољи лек за сваку болест, а Црква најбезбеднији животни простор и прибежиште за сваког човека.

За време трпезе љубави Владика је поделио духовне савете штићеницима и свима нама, јер смо сви на неки начин болесни и од нечега зависни. Говорио је о боголикости човековог бића, о богочежњивости која рађа истинско блаженство, насупрот лажног које нам дају хероин и друга психоактивна средства. Пошто су му штићеници рекли да им је од свега најтежа изолација и осећај да тамо напољу пролази драгоцено време, Владика их је утешио рекавши да је време релативна ствар, да човек треба да брине о вечности, јер је то крајњи циљ који треба да досегне. Искупујте време живећи мудро и не очајавајте, нагласио је Владика на крају свог обраћања.

Жељко Ивковић, јереј

ПРЕДСТАВЉАЊЕ КЊИГЕ ХРИСТОДАР

Поводом 205 година од Првог Српског устанка и поводом Срећења, дана државности Републике Србије, српски културни и историјски центар „Српска круна“ организовао је, са благословом Његовог Преосвештенства Епископа Г. Јована, у епархијској сали у Крагујевцу представљање збирке песама господина Јована Стојиловића „Христодар“. У препуној сали о збирци и њеном аутору говорили су уважени гости књижевници и књижевни критичари из Крагујевца и Београда, а стихове песама из ове збирке казивали су прваци крагујевачког Књажевско-српског театра. Нарочит допринос овој промоцији дали су чланови Градског оркестра који су у паузама између стихова и коментара о збирци свирком и песмом подсетили присутне на лепоту и богатство српске народне музике. Изузетан гост ове вечери била је принцеза Јелисавета Карађорђевић, која је и раније оваквим и сличним поводом била гост Крагујевца.

ХРАМОВНА СЛАВА НОВЕ ЦРКВЕ У ГРОШНИЦИ

Када се у суботу, 7. фебруара, на дан који је Црква одредила за прослављање светог Григорија Богослова, у Грошници окупио верни народ са бившим и садашњим свештенослужитељима ове угледне црквене општине, видело се колико је у протеклим деценијама овде био добро организован црквени живот. О томе сведочи и новоподигнута црква посвећена светом Григорију из Назијанза. Да се са ваљаним хришћанским радом наставило, сведоче и плодови садашњих вредних пароха, протонамесника Душана Илића и јереја Срђана Тешића.

На празничној Литургији началствовао је протојереј-ставрофор Саво Арсенијевић, архијерејски намесник лепенички, уз саслужење старог грошничког проте Лазара Јагличића и гостију из околних цркава и манастира. Посебно лепу црту богослужењу дао је Хор младих из Крагујевца, као и изузетно велики број школске деце, која су такође певала, што је представљало доказ успешног рада пароха, који су, очигледно, врло прилежно присутни у домовима својих парохијана.

Након Литургије, протојереј-ставрофор Саво Арсенијевић је одржао беседу о свакодневном животу, у којој је посебно говорио какав треба да буде наш став према такозваној светској економској кризи. Њоме се, изгледа, плаше и застрашују обични људи. Али, наш одговор је да смо вазда свикли на многе животне тешкоће, и поред овакве кризе спремни смо да своју службу Богу у потпуности испунимо.

Након причешћа све деце и великог броја верника, одржан је свечани ручак за који су се постарали славари, одборници Црквене општине. Грошница је овим молитвеним скупом потврдила да је одувек била и да јесте пример узорног црквеног живота.

Мирослав Васиљевић, ђакон

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ У САБОРНОМ ХРАМУ

Православна црква 12. фебруара слави Света Три Јерарха: Василија Великог, Григорија Богослова и Јована Златоуста. Сваки од ова три светитеља има и посебан дан празновања у црквеној години. За време византијског цара Алексија Комнина у Цариграду је дошло до препирки међу људима, који је од ове тројице светитеља највећи. Једни су говорили да је то Свети Василије, због његове храбрости и чистоте, други су мислили да је то Григорије Богослов, због дубине и висине његовог ума у богословљу, а трећи су мислили да је то Свети Јован, због своје красноречивости. По промислу Божијем ове расправе су престале када су се ова три светитеља јавили у сну евхаитском епископу Јовану и рекли му: „Ми смо једно у Богу, као што видиш и нема у нама ништа противечно. И међу нама нема ни првог, ни другог, него ако једног споменеш, одмах су ту и друга двојица.“ Светитељи су саветовали епископа Јована да се престане са деобама, и да се састави заједничка служба и заједнички празник за њих.

У навечерје овог дивног празника Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је бденије у Саборном храму у Крагујевцу, уз саслужење братства Саборног храма.

Срећко Зечевић, јереј

СВЕТА ТРИ ЈЕРАРХА У СТАРОЈ ЦРКВИ КРАГУЈЕВАЧКОЈ

На велики хришћански празник Света Три Јерарха Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску литургију у Старој Цркви у Крагујевцу.

Владика су саслуживали старешина Старе Цркве протојереј Милић Марковић, архијерејски намесник лепенички протојереј-ставрофор Саво Арсенијевић, протонамесник Милан Благојевић и пензионисани свештеник протојереј-ставрофор Драгослав Степковић.

После прочитаног Јеванђеља Владика Јован је упечатљиво и надахнуто говорио о лику и делу светитеља Василија Великог, Григорија Богослова и Јована Златоуста, који су својом вером, примером, усменом и писаном речју, много учинили за хришћанску ортодоксију.

У току Литургије за певницом су певали матуранти крагујевачке Богословије Свети Јован Златоусти. Након Божанствене Литургије, на којој је био велики број причесника, епископ шумадијски се у топлом и братском разговору са свештенством храма, упознао са животом и радом ове црквене општине.

Мирослав Васиљевић, ђакон

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ВИНОГРАДИМА

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је 13. фебруара тридесету литургију у Храму Свете Петке у Виноградима. Присуствовање чудесним догађајима нашег преображења отвара могућност да и поред Велике Недеље која врхуни литургијском радошћу, можемо утолити своју духовну жеђ на оваковом сабрању заједништва, окупљени око свога Архипастира. Сва твар се освећује кроз Свету Литургију, кроз Христо-

...*Црква Свети Василија*...

во присућтење, кроз јединствено доживљавање свештених догађаја. Заједно корачајући кроз ову духовну лествицу, ми постајемо иста духовна фамилија, Дух Свети нас све греје и обасјава. Настављајући непрестано обраћање верном народу наш Владика је упутио речи поуке у циљу ширења Христове науке. Након Литургије Владика је заједно са свештенством посетио дом председника црквене општине господина Миомира Брковића, где је за све присутне приређена трпеза љубави.

Драган Брашанац, протонамесник

ПРАЗНИК СВЕТОГ ТРИФУНА У СТАРОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

Поводом светог Трифуна, крсне славе пароха Старе Цркве, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је 14. фебруара. Свету архијерејску Литургију у овом велелепном храму. Владика је саслуживало братство храма на челу са старешином Милићем Марковићем. Обраћајући се верном народу Владика је истакао колики је значај свих нас у изграђувању евхаристијске заједнице. Након причешћа верних, Епископ је посетио просторије Старе Цркве и одредио распоред фрескописа за новообновљену крстионицу.

Мирослав Васиљевић, ђакон

ПОМЕН ДР ЕЛИЗАБЕТ РОС НА ВАРОШКОМ ГРОБЉУ У КРАГУЈЕВЦУ

У суботу 14. фебруара Скупштина града Крагујевца и Црвени крст Крагујевца обележили су годишњицу смрти Др Елизабет Рос (Elizabeth Ross). Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован одржао је помен на Варошком гробљу уз салужење више свештеника.

Парастосу су присуствовали градоначелник Крагујевца господин Верољуб Стевановић, Британски амбасадор, представници Црвеног крста Србије, Српског лекарског удружења и НОБ-а. Након помена крај спомен обележја положени су венци.

О лику и делу др Рос говорили су госпођа Славица Савелић испред Скупштине града, представник Српског лекарског друштва и Андријана Стојановић, студент Медицинског факултета, у име Омладинске теренске јединице Црвеног крста Крагујевца која носи име «Др Елизабет Рос». Лик и дело ове племените жене, чланице Британске медицинске мисије, која је заједно са још две медицинске сестре помагала Српским војницима за време Првог светског рата описан је у стиховима који се налазе на спомен обележју:

„Народу сте Српском даровали срце/Ваша дела красе зраци нашег сунца” (Обрен Тирић)

Срећко Зечевић, јереј

ПОСЕТА СТАРОЈ ЦРКВИ НА СВЕТОГ ФОТИЈА ЦАРИГРАДСКОГ

Његово Преосвештенство Владика шумадијски Г. Јован, служио је 19. фебруара, на дан светог Фотија Цариградског, Литургију у Старој Цркви у Крагујевцу. Епископу су саслуживали архијерејски намесник лепенички, протојереј-ставрофор Саво Арсенијевић и старешина Старе Цркве протојереј Милић Марковић. Ова посета представља велики празник за све верне у Старој Цркви. Беседа препу-

на поука о припремним данима за пост добродошла је свима нама да што спремније дочекамо највећи хришћански празник. Једино кроз заједницу и у службама које је Бог одредио свакоме од нас, љубећи једни друге, можемо се спасити, никако оптужујући већ љубављу и примером поучавајући.

Након Литургије, Владика је посетио просторије црквеног дома нашег Храма. У разговору са народом Епископ се упознао са актуелним питањима црквеног живота и још једном позвао на смирење, праштање и заједништво са Црквом Божијом.

МЕСОПУСНЕ ЗАДУШНИЦЕ

Задушнице су дан када се спомињу мртви и када се Црква Христова моли за њих на Светим Литургијама и парастосима. Пред почетак Великог Васкршњег поста Црква обележава Месопусне задушнице. Ове задушнице помињу се у типикуну Велике Цариградске цркве, у деветом веку.

Као и сваке године, на дан Месопусних задушница Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање крагујевачких свештеника, служио је Свету архијерејску Литургију и парастос у Саборном Светоуспенском храму у Крагујевцу. Молитвену атмосферу обогатио је верни народ који је у досад незапамћеном броју дошао да се помоли за своје упокојене.

Саша Антонијевић, јереј

СВЕТСИМЕОНОВСКИ САБОРУ У ПОДГОРИЦИ

Домаћину овог великог православног сабрања, Архиепископу цетињском и Митрополиту црногорско-приморском Господину др Амфилохију, на Литургији у Саборном подгоричком храму Хрстовог Васкрсења, којом су свечано-сти у част оснивача српске државе почеле у суботу, 28. фебруара 2009. године, саслуживали су Епископ зворничко-тузлански Господин Василије, Епископ шумадијски Господин Јован, Епископ захумско-херцеговачки и приморски Господин Григорије, Епископ будимљанско-никшићки Господин Јоаникије, Епископ липљански Господин Теодосије, Епископ умировљени захумско-херцеговачки Господин др Атанасије и Епископ Господин Николај (Америчка православна Црква).

НЕДЕЉА МЕСОПУСНА У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Светом архијерејском литургијом коју је служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован у препуном Саборном храму у Крагујевцу, прослављена је Недеља Месопусна – Недеља Страшног Суда. Владика је саслуживало братство Светоуспенског храма, на челу са старешином протојерејем-ставрофором Заријем Божовићем, а на Литургији је беседио јереј Горан Мићић.

У обраћању верном народу свештеник Мићић је истакао да пророчанство о Страшном Суду није обична прича исписана језиком смртника, већ прича коју је прорекао наш Спаситељ својим Васкрсењем из мртвих. Свако ће од нас на Страшном Суду бити упитан да ли је на делу испунио две основне Христове заповести: о љубави према Богу и љубави према ближњима. То је мисија свих нас који се налазимо у Цркви, нагласио је на крају своје беседе отац Горан. На Литургији је одговарао Дечији хор Саборног храма, који је прославио своју славу Преподобног Симеона Мироточивог.

ДУХОВНИ РАЗГОВОРИ О ВЕРИ И ЦРКВеном ЖИВОТУ

У Сирни четвртак, пред почетак Великог поста, Владика Јован је још једном посетио Стару Крагујевачку Цркву, и том приликом одслужио Свету архијерејску литургију. Владика су саслуживали свештеници овог храма, старешина протојереј Милић Марковић и јереј Бранислав Митић.

Владика се пригодном беседом обратио верном народу, са радосћу и усхићењем говорећи о Светом Симеону, који је као и његов син Свети Сава за идеал свог живота изабрао Христа Богочовека. Тако је Свети Симеон показао како треба да изгледа живот свих нас који смо у Цркви, који се причешћујемо Телом и Крвљу Христовом, али је дао и савршен хришћански модел за будућа Српска поколења.

Мудре речи Владике Јована који је као искушеник, а потом и као студенички игуман духовно растао и стасавао покрај моштију светог Симеона Мироточивог, настављене су после литургије у просторијама Старе Цркве, где је Владика разговарао са свештенством и верним народом о актуелним темама верског и црквеног живота.

Мирослав Василијевић, ђакон

Владика захумско-херцеговачки Г. Григорије, у беседи одржаној у храму, подсетио је на главне моменте из житија светог Симеона Немање, истичући да је он својим примером показао да је вера у крст и васкрсење једини путоказ, и то не само на овом свету. Свети Симеон је то учинио пратећи величанствени пут свог сина светога Саве, који је српски народ запечатио Духом Светим и тако све нас учинио постојећим заувек. Радовали би се, каже Владика Григорије, и свети Сава и свети Семеон, што су се у Подгорици, на позив Митрополита Амфилохија, сабрали Епископи из свих српских земаља. „Зато је данас велики празник, велика слава и зато је тако лијепо што служимо заједно. Јер, како каже цар Давид, како је дивно видјети да браћа живе заједно. И нека нас и даље свети Симеон и свети Сава уводе у хришћанску заједницу, нека нас воде кроз пост, да будемо народ и људи Божији, да будемо браћа и сестре и да на почетку поста затражимо опроштај као што су нас древни оци научили.“

Након Литургије, Епископи и сво свештенство и монаштво Митрополије црногорско-приморске са бројним верницима, учествовали су у литији која је прошла кроз Подгорицу до Немањиног града где је и ове године одржана свечана Светосимеонска академија. Славски колач домаћинима пререзао је Епископ шумадијски Господин Јован. Беседио је академик Матија Бећковић, који је, између осталог,

...*СВЕТСИМЕОНОВСКИ*...

рекао: „Свети Симеон Немања је отац српске државе, а свети Сава отац српске Цркве, њен родитељ и устројитељ. А та држава и та Црква биле су такве, да од њихове величине и славе српски народ живи и до данашњег дана. Што је угроженији и што више страда због имања и вере, чвршће се држи својих темеља и више поноси својим наслеђем.“

У недељу, 1. марта, током Литургије у Цетињском манастиру Владика Амфилохије посебно је поздравио Преосвећеног Епископа Јована, рекавши да Шумадијска Епархија чува велике светиње, међу којима и скривене мошти Светог свештеномученика Јоаникија, Митрополита црногорског, који је пострадао на крају Другог светског рата у бесућу братоубилаштва које је тада харало у нашем народу.

Владика шумадијски Господин Јован је пренео благослов светиња Шумадијске епархије сабранима на светој Литургији. "Пренесећи вам те благослове, преносимо вам и молитве и поздраве свештенства, монаштва и верника Шумадијске епархије. Епархија шумадијска чува древне светиње, она је срце Србије. Ми смо овде данас да се заједно са вашим архипастиром и вама помолимо Богу пред овим ђивотима и светим моштима, да их замолимо да се моле и за народ Митрополије црногорско-приморске и Епархије шумадијске, за сав богољубиви народ, да нам буде благословен почетак поста, да у њему остваримо бар две хришћанске врлине – љубав и праштање."

Првостројник Цркве Божије у Шумадији, Епископ Господин Јован, током боравка у Црној Гори, састао се и са Епископом будимљанско-никшићким Господином Јоаникијем у манастиру Ђурђеви Ступови.

ВЕЛИКО ПОВЕЧЕРЈЕ – СТАРА КРАГУЈЕВАЧКА ЦРКВА

На почетку Великог Васкршњег поста Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у уторак 3. марта, посетио свештенство и вернике Старе Крагујевачке Цркве. Овом великом духовном догађају који се дешава једном у години највише су се обрадовали верни Крагујевчани, међу којима је било и оних који су по први пут чули предивне покајне песме из Великог Канона светог Андреја Критског.

ВЕЛИКОПОСНИ ДАНИ У Манастиру ПРерадовац

Прве недеље Великог Васкршњег поста Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован посетио је свету обитељ манастира Прерадовац. Топло дочекан од сестринства манастира на челу са високопреподобном игуманијом Теклом, Владика је у петак 6. марта служио Свету Литургију пређеосвећених дарова.

Јединственом духовном догађају присуствовао је и велики број благочестивог народа Калудре, Лепојевића и Опарића, који су учешћем на Светој Литургији још једном показали приврженост Цркви Божјој, причестивши се Телом и Крвљу Господа Исуса Христа. И овог пута Владика Јован је своју бригу и љубав према повереном стаду, изразио речима пастирске поуке. Циљ поста јесте да се сјединимо са Господом Исусом Христом. Молитва, пост, покајање и смирење јесу једини пут којим можемо доћи до Бога, рекао је Владика.

У недељу 8. марта служена је Литургија Светог Василија Великог. Бог нам се стално даје, а на нама је да се потрудимо да што спремнији примимо

у себе Господа. Место где се сједињујемо са Њим јесте Црква, која је Тело Христово. Зато нам је Он оставио Цркву, указао је Владика Јован поучавајући народ.

Након Литургије у просторијама манастира између Епископа и верника вођени су духовни разговори тему вере и црквеног живота.

ТЕОДОРОВА СУБОТА У КРАГУЈЕВЦУ

У суботу прве седмице Часног и Великог поста која се још назива Теодорова субота, у Саборној цркви у Крагујевцу била је нарочита духовна радост јер се велики број верника града Крагујевца одазвао позиву Свете Мајке Цркве и постивши Чисте седмице великог поста дошао да то крунише заједништвом у Евхаристији – Светим причешћем. Свету архијерејску литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање братства Саборног храма. Лепоту богослужења употпунили су својим појањем чла-

...уз светиње

нови октета Саборног храма „Свети Роман Мелод“.
Река верног народа пристизала је у храм Божији од
раног јутра и причешћивање је због тога трајало
неуобичајено дуго што је представљало нарочиту
радост.

Зоран Врбаишки, јереј

СВЕЧАНА ЛИТИЈА У КРАГУЈЕВЦУ ПОВОДОМ НЕДЕЉЕ ПРАВОСЛАВЉА

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски
Г. Јован и свештенство саборног храма, у Недељу
Православља 8. марта, организовали су Велику
Литију у спомен на све оне који су за две хиљаде
година трајања Свете цркве, дали себе, своје трудо-
ве и своје животе за победу вечне истине, слатког
православља.

За победу коју је Православна црква извојевала
после дуге борбе над онима који су свете иконе из-
бацивали и протеривали из православних храмова.

У Саборном храму Успења Пресвете Богородице
у 16 часова почело је свечано вечерње богослужење
у част победе Православља над свим кривоверјима
и шизмама. У наставку богослужења, Преосвећени
Владика, свештенство и верни народ кренули су
у свечану Литију кроз град Крагујевац, носећи у
рукама иконе светих, на тај начин симболизујући
победу Православља. По повратку Литије у храм,
преосвећени Владика одслужио је Молебан и про-
читан је Синодикон, који садржи анатему или про-
клетство свих јеретика, посебно иконобораца, као
и похвалу за све ревнитеље православне вере. Тај
Синодикон донет је 843. године у Цариграду.

На крају Молебна, похвалном песмом Ники-
те Ремезијанског „Тебе Бога хвалим“, узнели смо
молитву и захвалност Свевечном Творцу због са-
чуване чистоте православне вере, јер је, како рече
Преосвећени Владика, Истина тријумфовала над
лажју, светлост над тамом, и Православље над свим
погрешним учењима.

Срећко Зечевић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА КОЛУБАРСКО-ПОСАВСКОГ НАМЕСНИШТВА

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски
Г. Јован је у среду друге недеље поста, 11. марта,
у храму Светог великомученика Димитрија,
служио свету Литургију пређеосвећених дарова, уз
саслуживање свештенства и монаштва шумадијске
епархије. Непосредно пред Свету Литургију
свештенство овог намесништва и преосвећеног
владика исповедио је игуман манастира Светог Луке
у Бошњанима, високопреподобни архимандрит
Алексеј Богићевић.

Преосвећени Владика се обратио својој па-
стви умољавајући је да истраје у подвигу поста и
молитве, који су нам неопходни како би се преоб-
разили, духовно обновили и успоставили контро-
лу над страстима и жељама своје пале природе и
тела. Пост, осим уздржавања од одређеног јела
и пића, подразумева духовну борбу и искушења.
Интензивнија искушења сведоче да се налазимо на
добром путу, јер где нема искушења ту нема ни бор-
бе, и што је човек ближи Богу то га ђаво више од
тога пута одвраћа, рекао је Преосвећени. На крају
је, апелујући на нашу савест, Владика рекао да ду-
ховну борбу почнемо најпре постављајући стражу
на језик и речи, и да се трудимо да све што у Цркви
радимо не радимо формално, фарисејски и лице-
мерно, већ да се старамо да испунимо суштину, јер
Бог је суштина и смисао.

На Литургији је био присутан велики број вер-
них, а нарочито деце, од којих се већина и при-
честила, што сведочи да причешће, тј. света тајна
Евхаристије, полако заузима централно место у жи-
воту хришћана ове црквене заједнице. Преосвећени
је у току Свете Литургије удостојио чином
протојереја пароха црљенског протонамесника То-
мислава Марића и пароха брајковачког протонамес-
ника Радована Марковића.

Након свете Литургије, протонамесник Хади
Горан Радовановић је прочитао реферат на тему
"Јер овде немамо постојаног града, него чекамо
онај који ће доћи" (Јев 13, 14), после чега је отпоче-

...у свештенства

ла дискусија о ономе што смо у том реферату чули, а у којој су активно учествовали сви присутни. У свом раду отац Горан се углавном бавио есхатолошким идентитетом Цркве, и светом Литургијом као местом у коме Црква усходи у Царство Божије и исто то Царство враћа у историјску реалност. Ово вишеструко корисно духовно сабрање завршено је трpezом љубави коју је припремило братство храма Светог великомученика Димитрија.

Жељко Ивковић, јереј

ДРУГА НЕДЕЉА ВАСКРШЊЕГ ПОСТА

Друге недеље Васкршњег поста Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Каленићу, једном од најлепших и најзначајнијих средњовековних манастира у Србији.

У велелепном храму посвећеном Ваведују Пресвете Богородице Владика су саслуживали свештеници Левачког намесништва, парох прешевски Иван Јовановић и опарићки Драгослав Цветковић, а појао је октет Саборног храма „Свети Роман Мелод“ из Крагујевца, предвођен диригентом господином Марком Нешићем. После прочитаног еванђеља Владика се обратио верном народу. Пост и молитва су најача сила против греха. Грех је узрок наших невоља и наших патњи, а најчешће узрок и наших физичких болести. Да је тако можемо видети из Светог Писма. Владика се позвао на речи описане код еванђелиста (Мк 2, 1-12), тј. на причу о исцељењу одузетога из Капернаума, нагласивши да чувањем себе од греха чувамо и наше телесно здравље.

После Свете Литургије сестринство манастира, на челу са високопреподобном игуманијом Нектаријом, припремило је заједничку трpezу љубави за све присутне. У повратку Епископ шумадијски посетио је и женски манастир Прерадовац и том приликом на Свети Престо у храму Светог Симона Монаха (Стефана Првовенчаног) положио нови антиминос, ручни рад монаха са Свете Горе.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА БЕЉАНИЧКОГ НАМЕСНИШТВА

Дана 13. марта, у храму Спаљивања моштију Светог Саве у Барајеву, извршена је исповест свештенства Бељаничког намесништва. Исповедник је био високопреподобни архимандрит манастира Јошанице Евтимије (Јутреша), а Литургију пређеосвећених дарова уз саслужење свештенства Бељаничког намесништва служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован. У поучној и надахнутој беседи Првојерарх шумадијски позвао је на праштање јер је суштина поста да опростимо једни другима, како би смо што спремније дочекали Живог и Васкрелог Господа. Литургија је место где се сусрећу Бог и човек, кроз заједницу Тела и Крви Христове. Без Светог Причешћа не можемо ући у Царство Небеско, нагласио је наш Владика.

После одржане беседе и причешћа великог броја верних, у сали парохијског дома припремљена је

заједничка трpezа љубави, да би се после тога приступило читању реферата. Протојереј Радивоје Митровић изложио је тему Света тајна кршења – улазак у Цркву, нагласивши да крштење треба вратити литургијским коренима одакле и потиче.

На крају овог успешног рада похваљеног од стране Епископа и браће свештеника, присутни су изнели своје идеје везане за побољшање парохијског живота Цркве, у којој Евхаристија заузима централно место.

Владимир Димић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА КОСМАЈСКОГ НАМЕСНИШТВА

У среду треће седмице Часног поста, 18. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Литургију пређеосвећених дарова у храму Светог Николаја у Сибници уз саслужење високопреподобног архимандрита Евтимија, настојатеља манастира Јошанице, архијерејског намесника космајског протојереја Миленка Дидића, протојереја-ставрофора Вида

Милића, протојереја Љубише Смиљковића и двојице ђакона. Светој Литургији претходила је исповест свештенства Космајског намесништва. По благослову Епископа исповедник је био високопреподобни схи-архимандрит Јован (Маричић), настојатељ манастира Тресје.

Верни народ Сибнице и околних села, са великим бројем деце школског узраста, дочекао је свог Епископа и активно учествовао на Светој Литургији. После причешћа свештенства, светој Чаши су приступили верници и ученици основни школа са својим вероучитељем. Верницима се надахнутом беседом обратио Епископ Јован, нагласивши да пост није и не може бити циљ већ начин постизања циља.

Након трpezе љубави, уследило је читање реферата, који је на тему “Богословско утемељење парохијског милостивог рада (конкретни предлози за оживљавање истог)” припремио ђакон Филип Јовановић из Сопота, а затим је отпочео разговор на задату тему у коме је поред Епископа, учествовало и свештенство подручног намесништва. Као и увек, Преосвећени Владика је искористио прилику да са свештеницима поразговара и очински их посаветује како да правилно обављају своју пастирску службу.

...из световног света

Долазак Епископа Јована био је и ове године повод да ученици веронауке основне школе у Сопоту изведу драмски програм под називом “Васкршњи час”. У представи је драмски приказано слављење Васкрса једне обичне српске породице у прошлости са комичним детаљима. Заслуга за ову представу припада вероучитељици Јелени Четник. Вреди напоменути да у овој основној школи Веронауку похађа 70% ученика.

Горан Лукић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА ПРЕЂЕОСВЕЋЕНИХ ДАРОВА У МАНАСТИРУ СВЕТИХ АРХАНЂЕЛА ПОД ВЕНЧАЦЕМ

Радошћу обасјана древна светоарханђелска обитељ под планином Венчац раширила је своје подмлађене руке и под сводове љубави примила у петак треће недеље Великог Поста онога који служи, благосиља нас и причешћује, Светитеља Цркве у шумедији и Оца нашег Господина Јована, Епископа и са њим све часно презвитерство Архиепископског намесништва орашачког. Светој Литургији претходила је исповест свештенства горепоменутог архиепископског намесништва, а исповедник је био високопреподобни архимандрит Алексеј, игуман манастира Светог Луке у Бошњанима.

Преосвећеном Епископу на Литургији пређеосвећених дарова саслуживали су архимандрит Алексеј, јеромонах Макарије, игуман манастира Телије, протопрезвитер-ставрофор Мићо Ђирковић, архиепископски намесник орашачки, Александар Миловановић, презвитер и двојица ђакона уз учешће свег презвитерства орашачког намесништва и великог броја верника из околине. Посебност свештеном сабрању дали су причесници у значајном броју кроз које нам Господ показа да смо кроз Њега сви једно у Чашу спасења. Прекрасну проповед произнео је отац Милован Ранковић из Аранђеловца. Након Службе Господин Епископ осветио је звона за нову цркву у Копаљарима.

У манастирској трпезарији богословски нас је оплеменио отац Иван Теодосић својим рефератом на тему: „Добро завештање сачувај Духом Светим, који обитава у нама“ (2 Тим. 1,14). После прочитаног рада вођена је дискусија у којој су учествовали сви присутни клирици, а наш љубљени Архиепископ поучио нас је и саветовао да се овако плодни разговори чешће организују. Скромном великопосном трпезом окончан је овај красни скуп, а ми, духовно укрепљени архиепископским поукама и радошћу испуњени, разишли смо се разносећи очински благослов нашег доброг Епископа својим парохијанима. Венчачки манастир у великој благодарности Богу што је по први пут у својој новијој историји доживео овакво свештено сабрање остаје да свету сведочи Васкрслог Васкрситеља, Христа Господа, и да се нада да ће и у будуће моћи под окриље Светих Арханђела примати браћу нашу и саслужитеље у Светој Чашу, еда би братија свагда имала у њима бесмртне молитвенике и укрепитеље.

Сава (Богдановић), синђел

ОСВЕЋЕН НОВИ МАНАСТИРСКИ КОНАК У БОШЊАНИМА

Празник светих 40 мученика Севастајских (Младенци) особито се поштује у темнићком крају. То је уједно и једна од три славе манастира Светог Луке у Бошњанима, који се за кратко време уздигао ни из чега, и постао прави духовни центар за темнићане и вернике околних места. За овакав процват хвале припадају Господу, који молитвама Светог апостола Луке уз непрекидан труд игумана ове светиње архимандрита Алексеја, чини да овај некада напуштени манастир сада изгледа као да је ту био вековима.

И ове године Његово Преосвештенство Епископ шумедијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију уз саслужење архимандрита Алексеја, архимандрита Евтимија (игумана манастира Јошанице), протојереја-ставрофора др Зорана Крстића, протојереја мр Рајка Стефановића, архиепископских намесника темнићког и колобарско-посавског и свештенства темнићког намесништва.

Пре почетка Свете Литургије Владика Јован је осветио манастирски конак, у коме су потпуно опремљене келије за монахе овог манастира и једна за Његово Преосвештенство. Иако је било прилично хладно то није спречило више стотина верника да се окупе око свог Епископа. Присутнима се у беседи обратио мр Рајко Стефановић говорећи о Спаситељевој крсној жртви и ношењу нашег сопственог крста ка висинама Царства Небеског. Посебну лепоту овом светом дану дало је и појање хора Свети Александар Невски из Београда. Након Свете Литургије Владика, монаштво, свештенство и народ узели су учешће у трпези љубави коју је спремила овогодишња колачарка госпођа Снежана из Параћина са породицом.

При повратку за Крагујевац Владика Јован је обишао село Доњи Катун и том приликом одредио место за изградњу новог храма.

...*У СВЕТОЈ ЧАШИ*...

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА РАЧАНСКОГ НАМЕСНИШТВА

У среду четврте седмице Часног поста, 25. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Литургију пређеосвећених дарова у храму Рождества Пресвете Богородице у селу Ђурђево. Владике су саслуживали настојатељ манастира Јошанице архимандрит Евтимије (Јутреша), архијерејски намесник рачански протојереј Љубиша Ђураш, пароси сипићи Радивоје Стојадиновић и јарушички Милан Ћосић.

Пре Свете Литургије одржана је исповест Рачанског намесништва, а исповедник је био архимандрит Евтимије (Јутреша). Велики број верних из Ђурђево и околине, међу којима је било доста деце полазника веронауке, дошао је да дочека свога Епископа. Надахнуту беседу о значају Великог поста одржао је протојереј Србољуб Марковић, нагласивши да се кроз пост спремамо за сусрет са Васкрслим Господом. Након Литургије приступило се читању реферата на тему "Покајна дисциплина у канонима Светог Василија Великог" коју је изложио јереј Милан Ћосић.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА ТЕМНИЊКОГ НАМЕСНИШТВА

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован у петак 28. марта, служио је Литургију пређеосвећених дарова у храму Светог архангела Гаврила у селу Парцану.

Светој Литургији претходила је исповест свештенства Темнињког намесништва, а исповедник је по благослову Његовог Преосвештенства био архимандрит Алексеј (Богићевић) игуман манастира Светог Луке у Бошњанима, који је заједно са свештенством саслуживао Епископу. Након Литургије на којој се доста људи причестило, протонамесник Дарко Булатовић, парох други варварински, прочитао је реферат на тему „Улога лаика у области црквеног управљања“.

На крају, за све присутне приређена је заједничка трпеза љубави, коју је црквена општина на челу са својим парохом Дејаном Миленковићем богато припремила.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ВАШАРИШТУ И СУШИЦИ

У цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, у насељима Вашаришту и Сушици, 29. марта, четврте недеље Великог поста, Свету Архијерејску Литургију служио је умировљени Епископ Г. Атанасије (Јевтић) уз саслужење Епископа домаћина Г. Јована (Младеновића) шумадијског и свештенства Епархије шумадијске.

За нашу Цркву је овај догађај био неизмерна радост. Иако се сваке недеље наша Црква окупља на своје најважније сабрање – Евхаристију, та је радост још потпунија када су са нама наши духовници и учитељи. Имали смо част и задовољство да служимо са њима истинском Владици и Пастиру – самом Христу, тим пре што је Епископ Атанасије први пут посетио нашу младу Цркву. Неизмерно смо срећни, и велику захвалност дугујемо Епископу Атанасију због мудрих речи којима нас је поучио и охрабрио да још доследније будемо оно што јесмо, православни хришћани. Беседа, као и сусрет са једним од најцењенијих српских теолога двадесетог века, оставили су неизбрисив печат на душама свих наших верника. Аутентична вера и аутентично сведочење вере, може се осетити само у сусретима са аутентичним личностима ослобођеним од свих клишеа и калупа, а такав је управо Владика Атанасије.

Благодарни смо и нашем Владици Јовану, што се на сваки начин стара да се наша локална Црква развија и расте, и што је не спутава, него је спреман да претрпи много, само да нам се открије истина вере.

Празник је увеличан великим бројем људи и деце, као и заједничким причешћем готово целе Цркве.

Захвалност дугујемо и ученицима богословије који су предивним појањем допринели да наша заједничка служба буде икона Царства Небеског.

Захвалност дугујемо нашем ктитору Г. Новици Јевтићу, као и свима који су на било који начин помогли приликом организације: Г. Милутину Пантовићу, Г. Јови Николићу, као и пекари „Сара“.

Небојша Ракић, протонамесник

...из светлости

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА ЛЕВАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

У понедељак пете седмице Васкршњег поста, на празник Светог Алексеја човека Божијег, 30. марта, у храму Светог Василија Острошког у селу Сугубини надомак Крагујевца, одржана је исповест свештенства Левачког намесништва. Исповедник је био отац Јевтимије (Јутреша) игуман манастира Јошанице. Литургију пређеосвећених дарова служио је Епископ шумадијски Г. Јован, а саслуживали су му крстоносни отац Јевтимије, архијерејски намесник лепенички протојереј-ставрофор Саво Арсенијевић, и свештенство Левачког намесништва.

Пре Литургије Владика Јован је извршио освећење новог живописа у храму. За труд, жртву и несебично залагање у Винограду Господњем, у чин протојереја од стране Епископа шумадијског произведен је отац Живомир Газдић, а господин Мирољуб Антонијевић, заједно са члановима црквеног одбора у Сугубини, одликован је архијерејском грамотом захвалности. По завршетку Литургије Владика се пригодном беседом обратио верном народу говорећи о Светој Тајни Причешћа, смирењу и послушности.

Пракса да неко од свештеника из намесништва прочита реферат настављена је и ове године. Протонамесник Јадран Димовски изложио је тему „Подвиг и пост – исповест пастира пред Крстом Христовим“. Након тога уследила је дискусија на којој је указано на проблеме са којим се свештеници сусрећу у парохијској служби.

Сретко Петковић, протонамесник

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА КРАГУЈЕВАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

Исповест свештенства Архијерејског намесништва крагујевачког организована је у храму Светих апостола Петра и Павла у селу Чумићу 31. марта. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован заједно са уваженим гостом високопреподобним архимандритом манастира Жиче Герасимом Крстићем и свештенством служио је Свету Архијерејску Литургију пређеосвећених даро-

ва претходно осветивши нове фреске у храму. На Светој Литургији беседио је протојереј-ставрофор Живота Марковић.

Парох чумићки јереј Милан Томић је за свој труд и залагање одликован од стране Епископа шумадијског чином протопрезвитера. Радост евхаристијског сабрања увеличана је активним учествовањем ученика веронауке из Чумића, који су својим анђеоским гласовима употпунили молитвену симфонију Бескрвне жртве којом се прославља Бог у Тројици.

После Свете Литургије приступило се читању реферата на тему: „Васкрсење – нада за умрле и радосно очекивање Другог доласка Христовог (1 Сол 4-5)“, коју је за ову прилику припремио јереј Зоран Врбашки. Отац Зоран је сажето и у оквирима задате теме дао одговор у чему је смисао и значај Христовог Васкрсења и за живе и за упокојене чланове Цркве.

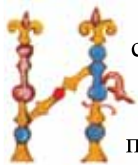
На крају овог излагања, које је на општу радост изазвало плодну и веома корисну дискусију међу свештенством, за све присутне приређена је заједничка трпеза љубави.

Срећко Зечевић, јереј

...у свештенства

СТО ДЕВЕДЕСЕТ ГОДИНА СТАРЕ ЦРКВЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Историјско наслеђе нашег народа чува се у Цркви. Српска Црква је верни сведок црквено-народне историје јер је сабирала, преображавала и у свом духовном простору остваривала непосредан сусрет нашег народа са Господом. Храмови Божији нас враћају у прошлост, али још више сведоче о будућим догађајима, из које ова садашња историјска реалност добија друге димензије.

Историја за нас долази из будућности и зато је она историја спасења. Господ све народе љуби љубављу вечном, зато нам и чини милост. Христос је "јуче, данас и увек Исти". Жеља Сина да сви чланови Цркве "живот вечни познају", остварује се кроз Литургију у храмовима Божијим, и тако постаје једина истина овога света. Црква на Литургијском сабрању, преображавајући време и простор, показује да њена сила није у прошлости, садашњости или будућности, него у Христу, који ће бити са њом до краја векова, како би свако од нас могао у Њему и са Њиме да нађе смисао живота.

Стару цркву у Крагујевцу сазидао је кнез Милош Обреновић да буде храм Божији, дом молитве, дом хлеба, Црква верних и светих, која ће све преображавати из туге у радост, из смрти у Васкрсење. Храм посвећен Силаску Светог Духа на апостоле гради народ Божији који тражи место да пројави своју црквеност.

За градњу Цркве свакако су употребљени најбољи градитељи које је Србија оних дана имала. Као њен први мајстор помиње се неки неимар Милутин. Поред њега, на цркви су радили и "мауер Мартин" и зидар "Талијан Антоније". Радовима су руководили и вршили набавку потребног материјала левачки кнез Димитрије Ђорђевић и трговац Петар Топаловић. Као радна снага, поред стручних мајстора, ангажован је и народ (Радосав Марковић, Стара црква у Крагујевцу, Крагујевац 1935).

Труд ктитора Цркве почива на њиховом благодатном подвижништву чисте делатне вере и живе љубави. Градећи храм народ Божији се разгорео љубављу ка дому Господњем. У овај храм уграђене су народне молитве, све жеље, болови и туге, све што су имали и на себи и око себе и у себи. Све је то донето, узидано и уклесано да траје у векове.

У Књизи Проповедниковој сазнајемо да постоји време за свако дело. Кад је Неемија, по дозволи цара Артаксеркса, обнављао разорене зидове Јерусалима, наредио је мајсторима да "једном руком раде а у другој да држе мач, ради одбране од непријатеља" (Неемија 4,17-18). Тако је и кнез Милош морао да гради и брани у исто време, све до краја своје владавине.

"На крагујевачкој цркви зазвонило је прво звоно

уочи Божића 1829 године, чим је београдски везир Хусеин паша објавио царски хатишериф о политичкој и културној аутономији Србије. Ово је у исто време и прво црквено звоњење у Милошевој Србији. Звонило се на велику радост и одушевљење престонице, и то у звону из Карађорђевог времена, које је закопано у земљи чекало народно ослобођење. Његов први глас разлегао се по Крагујевцу и Шумадији, и уз божићну радост објавио и другу, нестајање турске власти у Србији" (Р. Марковић).

Стари храм прича, страда и сведочи, у њему се види и осећа вечност. Он ће обележити и нашу бурну политичку историју у XIX веку. Народне Скупштине одржане у његовој порти сведоче о животу овога простора и народа који на њему живи, о нади у

победу правде над неправдом, живота над смрћу.

Пошто је Крагујевац био и седиште највише црквене власти, то су његови духовници били и два прва српска митрополита: Мелентије Павловић и Петар Јовановић. Њихова званична резиденција до 1835. године била је у владичанском конаку код Ста-

ре цркве, која је за све то време била и митрополитска катедрала.

У Старој цркви примио је свештенички чин и Димитрије, први патријарх обновљене и уједињене Српске Цркве. У њој служе и многи други Епископи, свештеници и подвижници који зраче пуноћом облагодате личности, показујући да је свако од нас призван да не остане само огреховљени човек већ да узраста у Христу. Они добро разумеју речи апостола Павла упућене Тимотеју: "Да знаш како треба живети у Дому Божијем, који је Црква Бога живог, стуб и тврђава истине" (1Тим. 3,15).

Доминантно место у цркви има иконостас који је већим делом насликао Алексије Лазовић (1818). У периоду од 1820. до 1822. године на њему је радио и Јања Молер који је насликао празничне иконе, као и иконе на соклу. Распеће на иконостасу сведочи о распећу Христовом, али пре свега о вери у Васкрсење које ће доћи када Христос који је Земља Живих дође да суди живима и мртвима.

У "правитељствено зданије" код Старе цркве досељена је из Јевремовог конака у чаршији, 1853. године и Крагујевачка гимназија, да у њему остане три и по деценије, управо до 1888. године, када се устелила у нову зграду у којој се и данас налази.

Све школске свечаности у Крагујевцу почињале су молитвом и службом у Цркви. Када је 1840. године у граду слављен први пут Свети Сава, као патрон српских школа и српске науке, његово прослављање је објављено у Старој цркви. Прво је била јутарња служба а потом Литургија, у којој су поред грађана, присуствовали професори, учитељи и ђаци свих крагујевачких школа.

У овом Храму се сто деведесет година узноси служба Богу и тиме се из руку смрти отимају простор и време, и избављају наши ближњи и људи целе васељене. Овај јубилеј даје добар повод за преиспитивање себе самих, за разумевање значаја заједништва са другим људима, јер наше постојање је истинито само ако је вечно.

Кнез је нашао место које је за његове сународнике било и остало пристаниште спасења. Господ је сазидао Дом и труд зидара није био узалудан. Оно што ова црква чува кроз два века свог постојања, треба управо да чува наше Литургијско сабрање, живо присуство Господа међу нама који освећује природу и даје јој смисао постојања.

Са дужним пијететом, захвалношћу и Евхаристијским поменом и молитвом памтимо сву ону нашу браћу која су пострадали због имена Христовог, које су исповедили светим крстом, и због имена свога рода.

Град Вишњи Јерусалим је онај кога заједно тражимо да у њему боравимо, кога гледамо и у коме осећамо близину Божијег присуства. Народи који су остварили своје призвање и послање на земљи унеће у Небески Јерусалим – славу народа. Постојање оних који неће имати шта да унесу у Онај Дан има само релативно историјско значење.

Овај Храм остаје да казује величину Божију, величину Онога који долази сада, Који остаје увек исти и Који ће опет доћи. Он нам сведочи да је Еванђеље најјаче онда када изгледа сасвим слабо и беспомоћно. Молимо се Господу да се ова светиња не помери док је света и века, а Он да нам дарује вечни живот и спасење.

Милић Марковић, протојереј

ИЗ КОЛИХ РАЗЛОГА И КОМЕ СУДЕ ЦРКВЕНИ СУДОВИ?

(први део)

азличите теме нашег црквеног живота у последње време постају права посланица за новине и новинаре. С једне стране, то не треба да нас плаши, напротив, то значи да је јавно мњење заинтересовано за црквени живот, што отвара могућност контакта, дијалога и мисије. Али, с друге стране, то се најчешће догађа уз помоћ трачева, неоснованих ставова, полуистина и, на жалост, сензационализма. Ако из свега тога искључимо злонамерност (а и она се, на жалост, често може приметити), остаје нам проблем незнања, и то заиста огромног незнања, о појединим фактима црквеног и хришћанског живота.

Управо то је оно што ме занима у последњој “сензацији” коју је у нашој јавности изазвала пресуда суда Епархије захумско-херцеговачке, а поводом одлучења двојице хришћана. Њихови коментари, које су пренеле *Вечерње новости*, повод су, не у апологетском већ у едукативном смислу, даљих коментара и одговора на питање постављено у наслову текста.

Један од одлучених каже следеће: *Верски судови постоје само још у земљама са шеријатским правом, а незамисливи су у секуларним државама, посебно у Европи и то у 21. веку.* У овој једној јединој реченици појмови су толико измешани и неистинито презентирани да у образложењу просто не знам одакле да почнем.

Верски, односно црквени судови још како постоје, и то од самог почетка, у хришћанској Цркви. Они имају одређени циљ, који је у апсолутној сагласности са природом Цркве. Хришћанска Црква је Нови Израил, нови народ Божији, сачињен од људи који се слободно, са вером и поверењем одазивају призиву Божијем да крштењем уђу и постану чланови Цркве и да у Њој, затим, хришћански живе. Дакле, призив да се постане хришћанином подразумева одређени, слободно изабрани начин живота који би после крштења требало да буде неспојив са грехом. Неколико векова је требало Цркви да прихвати да су покајање и повратак у Цркву могући за такозване “грехе на смрт”

(убиство, прељуба, апостасија), а који су учињени после крштења. Крштење подразумева покајање и “умирање” за стари начин живота. Грех после крштења и упорност у остајању у таквом стању и после позива на покајање, значе да човек, опет својом слободном вољом, не жели више да живи хришћанским животом, тј. не жели више да буде члан Цркве (пошто су те две чињенице неодвојиве),

и то црквени суд само констатује својом пресудом и таквога одлучује од Себе, тј. од причешћа. “Казна” којом Црква располаже је само то – она некога, ко се својим начином живота већ одвојио од Ње, одлучује од Себе кад он, и после више позива на покајање, то одбије. Одлучење је казна само у субјективном, а не и у објективном смислу. Ако неко сматра да одлучењем од причешћа ништа не губи, онда одлучење за њега и није казна. Црква не располаже принудним апаратом, као што су полиција или затвори, и одлученом се ништа од тога не може десити. Он неће, као што смо рекли, ићи у затвор или сносити неке друге последице, али неће моћи да се причести, што је, опет, са становишта хришћанства најтежа могућа казна.

Грех сваког појединца Црква разуме као грех заједнице, а не као искључиво индивидуални чин који се никог другог не тиче осим онога ко греши. Он се, дакле, мора лечити. Уколико члан Цркве то не жели, онда не преостаје ништа друго осим одлучења до његовог покајања. Да ли ће се и када покајање десити у искључивој је власти одлученог појединца.

Из свега наведеног мислим да се јасно може закључити да ово нема никакве везе са 21. или било којим другим веком, као ни са секуларном или теократском државом, а још мање са шеријатским правом, већ да има везе искључиво са црквеном дисциплином и црквеним животом, за који је Црква као заједница, али и као институција, увек и неизоставно заинтересована.

Али, зар и свака овосветска институција није, исто тако, заинтересована за елементарну дисциплину свога чланства, посебно онда када је чланство у тој институцији апсолутно добровољно?

др Зоран Крстић, протојереј-ставрофор

Ричард Темпл

ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА СА СИНАЈА

Књига Ричарда Темпла "Иконе и тајновити извори хришћанства", из које преносимо ово поглавље, је у припреми за штампу и очекујемо да ће ускоро бити објављена у издању наше епархијске издавачке установе Каленић

ледећа икона коју разматрамо је *Престо-на Богородица*, такође са горе Синај и потиче из периода око шестог века по Вајцману (а по Кисинџеру из седмог века).

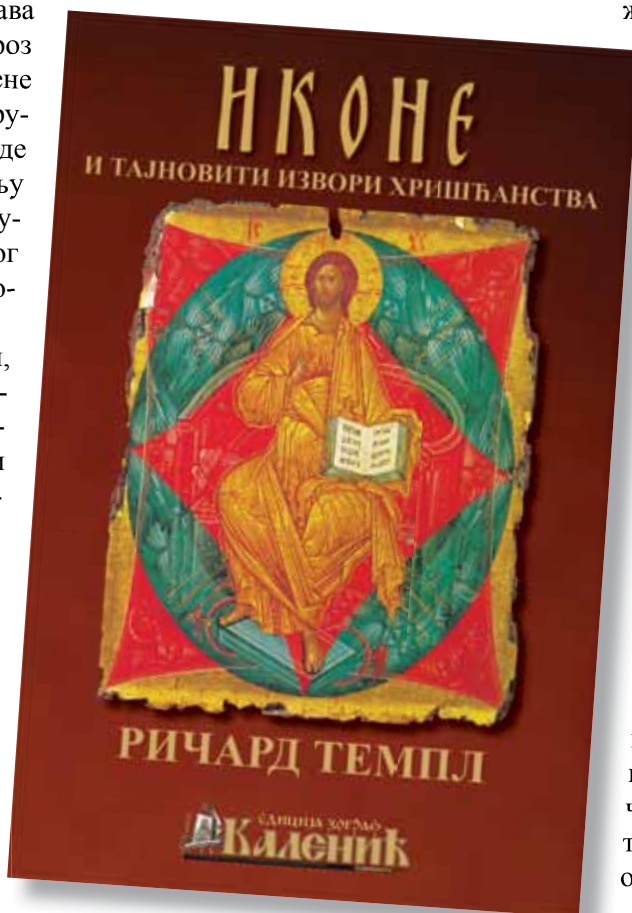
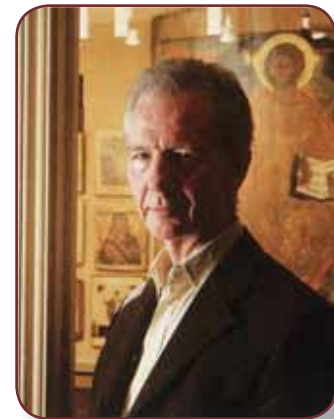
Пре него што детаљно размотримо ову икону, вратићемо се на Дионисија Ареопагита. Проналазимо његове списе недалеко у Александрији, приближно у исто време или можда неколико деценија раније, када је насликана ова икона у техници енкаустике.

Једна од идеја, међу многим духовним истинама које проналазимо код Дионисија, која је прешла у хришћанство из хеленистичке тајновитости, је начело светлости као символутицаја: светлост исијава према свету и силази кроз узастопне небеске степене васељене. Дионисије и други хришћански писци следе Плотина при разликовању невидљивог, односно духовне светлости и њеног симбола физичке светлости.

Добротољубље нам, као што смо видели, говори да осим физичког Сунца које постоји у видљивом простору постоји и духовно сунце у невидљивом простору. Другим речима, деловање и енергије светлости у спољашњем свету су слике унутрашњих енергија које делују у духовном свету и унутар психе духовног човека. Плотин, ослањајући се на Платона, наводи да је светлост Сунца „тело, а од ње сија светлост која јој је хомонимна и за коју кажемо да је нетелесна“ (Енеада 2, *О небу*, 7, 27). То је управо ово унутрашње светло, неприметно за чула, које су ранохришћански философи и истинотражитељи пренели техником иконописања

светлости на иконама. Сличност је тачна јер закони више васељене савршено оживљавају себе у нижим законима. Иконописање светлости и боје у раду мајстора иконописа постаје приказ духовне истине на материјалном плану.

Алузије на симболичан смисао илуминација путем сликања светлости су изразито заједничко место и ретко их разматрамо независно. Изоставићемо и чињеницу да физичко светло, без кога органски живот не би могао да постоји, има изванредна својства.

У философији је, по предању, светлост сматрана бестелесном и стога Божанском, односно припадајућом нивоима васељене изнад тварне материје. Ми не треба олако да одбацимо таква размишљања иако је савремена физика, мерећи таласе сунчеве светлости, успоставила њихову материјалност. Таква материјалност остаје финија од било које земаљске твари и поседује надземаљска својства. Њен извор је Сунце и она надилази земаљска ограничења простора и времена. Светлост, дакле, постоји у васељени која има више димензија него што чулно опажање може спознати, а у временским распонима, односно за нас, она је вечност.

Код Дионисија проналазимо, када се позива на оне које и под којима он мисли на Плотина или његовог учитеља Прокла, одређење *квалитета Врховног Божанства*: „Сунце... чињеницом свог постојања даје светлост свим оним стварима које имају икакву нераздвојиву моћ дељења његове

осветљености, па чак и Добро (које је изнад Сунца, као предискуствена праслика... је изнад избледеле слике) шири, снажно преко свих ствари у складу са њиховим моћима примања, зраке своје недељиве доброте. Из Добра потиче светлост која је слика доброте, одатле је Добро описано именом светлости, јер је његова праслика откривена у тој слици. За нас доброта предискуственог божанства долази из виших и најсавршенијих облика бића унутар нижих... остајући надмоћан над онима горе и грлећи оне доле... и јесте Мера васељене и њене вечности, њено Бројчано Начело, њен Ред, њена Моћ Загрљаја, њен Узрок и њен Крај; па чак и ово велико, свеблиставо и увек сијајуће Сунце, које је видљива слика Божанске Доброте, ограничено изражава дејство Добра, осветљавајући све ствари које могу да приме његову светлост. Добро је названо духовна светлост, јер оно испуњава сваки небески ум са духовном светлошћу и изводи незнање и грешке из њихових душа тамо где се населило и дајући им свима део светог светла и прочишћавајући им духовне очи које су брзо затворене и отежале од таме и дајући им... просветљење... он их подстиче сагласно њиховим моћима у вишој потрази. И стога Добро које је изнад Светла је названо Духовно Светло, јер је оно Праузрок Светлости и Свепреливање Блиставости и осветљава својом пуноћом сваки Ум изнад света, око њега или унутар њега и обнавља све његове духовне силе, обухватајући их све својим узласком. Оно садржи унутар себе у једноставном облику, свеукупно опште начело светлости и то је Предискуствена Праслика Светлости.“

Икона чувана у манастиру *Света Катарина* показује *Престону Богородицу са Христом Детом* на њеном колону. Са једне њене стране стоји Свети Ђорђе а са друге Свети Теодор Стратилат, а иза ње су два арханђела. Стил има египатско-римске особине касног хеленистичког периода. У

овом сликарству могу се приметити бројни елементи који залазе у темеље ране хришћанске уметности. Два арханђела, са њиховим ковцавим косама и пуним лицима, произлазе из хеленистичке уметности. Идеја престоне средишње особе подржане са две стојеће фигуре може се пронаћи у царској римској уметности иако је њено порекло са Истока. Техника енкаустике је иста као и на фајумским портретима, а њен утицај се може видети нарочито на лицима стојећих ратника. Ова два свеца су богато одевена у царске дворске одежде које потичу из Рима. Дјева је, с друге стране једноставно одевена у девојачке александријске хаљине, а Христос, иако је дете, носи хаљине грчког философа-учитеља и држи *ротулус*

Слика 10. Богородица на престолу са светим ратницима и анђелима, енкаустика, 7. век. Манастир Света Катарина. Присуство Светог Теодора и Светог Ђорђа означава унутрашње војевање духовног труда (види слику 11).

(свитак).

На врху слике је одсечак обликован у лунету из које се појављује Божија рука. Ово има важан васељенски смисао и садржај на који ћемо се вратити у следећим поглављима. За сада, имајмо на уму да се из Божије руке спушта зрак светла непосредно на Дјеву, осветљавајући њено лице и Христа. Она је величанствена, испуњена миром и прима ово светло. Два света ратника стоје укочено, широко отворених очију и снажног израза у напону остварења своје духовне равнотеже. Они гледају изразито у нас који гледамо у икону.

Композиција је заснована на хијерархијској структури. Највиши ниво, Царство Божије је назначено кругом, односно остатком доњег руба круга који се не види у целини. Из њега се појављује рука Божија из које исијава, напоље и на доле, светло. Следећи, у хијерархијском поредку, су арханђели који прикладно представљају посредни свет између неба и земље. Они су најближи светлости, а испод њих су Богородица и Христос Младенац у свом људском обличју. Испод њих – имајмо на уму да они нису на истом нивоу на коме је издигнут престо – су два света ратника.

Слика 11. Показује довршени круг који се протеже ван оквира иконе. Из овог нацрта лако препознајемо хијерархијске нивое или Божанско исијавање.

1. Божије Царство
2. Рука Божија
3. Светлост
4. Арханђели
5. Престона Богородица и Христос Младенац
6. Ратници (човек)
7. Земља – основа
8. (Доњи Свет)

Цртеж 11. Нацрт показује Силазак Светлости из невидљивог Вишег Света. Целокупна схема представља Васељену.

Сви елементи су повезани заједничким односом са светлом.

Предње-планско постављање фигура заједно са непосредним, личним и изазивајућим погледима има задатак да уведе посматрача у свој простор. То је додатно наглашено високим зидом у позадини слике који, не само да сече простор иза њих, већ доприноси стварању простора испред, где је посматрач. Зид обухвата простор у којем је Христос са својим окружењем тако да ништа не може продриети са стране. Ништа из спољашњости не улази у овај затворени простор, који може бити схваћен пре као духовни, него као стварни. Ништа не одвлачи

нашу пажњу од снаге и равнотеже симетрије која може бити схваћена као символ психичког стања. Једини изузетак у овом херметичком печатању унутрашњег од спољашњег је зрак силазеће светлости.

Упадљиво одређење иконе је израз очију иконописаних ратника. Два арханђела гледају на горе, Богородица и Христос као да су загледи у даљину, док се два ратника непосредно суочавају са посматрачем.

Можемо ли довести у везу ове погледе са, тада савременим, учењем Дионисија о утицају духовног светла? Можемо ли претпоставити да је израз у очима Светог Ђорђа знак *духовног светла које покреће и отвара очи?* (Слика 12) Можемо ли мислити да арханђели гледају на горе сагласно свом месту ближе светлу које исијава у изобиљу на њих? Да ли је могуће видети у очима Светог Теодора израз човека који жели да буде *заиста добар и нежан и увек сједињен са Богом (негован) са свом снагом врлине будности?* Ова два човека су позната у легендама као ратници, али сигурно је идеја рата уведена овде у смислу дубоке духовне симболике и значи *унутрашњи рат* или *духовно војевање* тиховатеља.

Слика 12. Свети Ђорђе (деталј слике 10).

превели са енглеског др Виолета Цветковска Оцокољић и Југослав Оцокољић

ХРИСТОЛОГИЈА СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА

Византијски Христос

Личност, природа и воља у христологији светог

Максима Исповедника

Димитриос Батрелос

Каленић, Крагујевац 2008

Књига која је пред нама стручно и убедљиво истражује успешне али и неуспешне покушаје различитих хришћанских теолога, у периоду од четвртог до седмог века, да исправно изразе веру Цркве у Христа. Аутор грађу излаже историјски, дакле, идући хронолошким редом од теолога до теолога, онако како су се они појављивали на историјској сцени хришћанске мисли, тако да се ова студија чита као својеврстан историјски преглед византијске христолошке теологије, мада, нарочито у трећем и четвртом поглављу, на која се и односи поднаслов књиге (*Личност, природа и воља у христологији светог Максима Исповедника*), излагање има и систематски карактер.

Исповедање и изражавање, тј. дефинисање вере у Господа Исуса Христа почиње још у Светом Писму Новог Завета. Први хришћански теолози који говоре и исповедају ко је Исус Христос јесу библијске личности: свети Јован Крститељ (Јн 1, 29-36), свети апостол Петар: *Ти си Христос, Син Бога живог!* (Мт 16, 16), свети апостол Тома (Јн 20, 28) и други. Након Педесетнице, у првим вековима свог историјског постојања, ранохришћанска Црква на различите начине изражава веру у Христа. Нпр. симболима, од којих је најпознатији и, по нашем мишљењу, најуспелији символ рибе: ИХТИС (Ιησους Χριστος, Θεου Υιος, Σωτηρ – Исус Христос, Божији Син, Спаситељ), односно експлицитним, мада још увек недовољно развијеним теолошким језиком у раним светокрштењским Исповедањима вере, као и на друге начине (али то сада није наша тема).

Период од почетка четвртог до краја седмог века, који обрађује *Батрелосова* књига, карактеришу велики и бурни, понекад чак и драматични, христолошки спорови, али и најдубљи христолошки увиди и и најуспешније богословске формулације Светих Отаца Цркве, потврђене одлукама васељенских сабора, који (увиди и формулације) врхуне у диотелитској христологији светог Максима Исповедника. Сходно томе, књига *Византијски Христос* највећу пажњу посвећује управо светом Максиму Исповеднику и његовој теологији, која у себи, као што смо већ на-

гласили, обједињује оно најбоље од богословља које му претходи. Тврдећи ово мислимо најпре на основна начела халкидонске вере, тј. на исповедање да је Христос једна ипостас у две природе, или по речима Батрелоса из *Епилога* књиге: «...он (свети Максим) је развио своју халкидонску логику, која га је водила исповедању две воље и две енергије у Исусу Христу, без допуштања било какве поделе или супротстављености међу њима, док је монотелитска јерес, која је попут монофизитске јереси, наглашавала јединство Христово и надмоћ Његовог божанског аспекта над људским, изазвала Његову (= Максимову) реакцију, што је довело до уобличавања последњег ступња древне Христологије.» Дакле, парафразирајући даље Батрелоса: Исус Христос, оваплоћени Бог, једна ипостас у две природе, има две природне воље и две природне енергије, и Он

хоће као Бог својом божанском вољом и *бива послушан* као човек својом људском вољом, што је христолошка визија коју је свети Максим исповедао и за коју је, на концу, и умро.

Иначе, ову веома лепо опремљену и успешно дизајнирану књигу превео је јереј мр Александар Ђаковац. Штампана је у хиљаду примерака, има 228 страна и садржи *Предговор* аутора, затим *Увод* и четири поглавља: *Од четвртог до седмог века*, затим *Монотелитска јерес седмог века*, онда *Диотелитска Христологија светог Максима Исповедника*, па *Остала питања у вези Максимове диотелитске Христологије и њихов теолошки значај*, као и Библиографију навођених радова.

По речима аутора, пројекат који је довео до настанка књиге *Византијски Христос* отпочео је

1996. године, а сама књига завршена је 2003. године, тако да се пред нашом богословском јавношћу налази рад који у себи обједињује и старија, али и најновија достигнућа богословске науке на тему византијске христологије.

Завршимо наш скромни приказ констатацијом изреченом у предањском духу Православне Цркве, којом сам *Батрелос* завршава своју књигу:

«Можда Максимово постигнуће није коначно. Теологија не сме да буде ограничена само на понављање прошлости. Али, она мора бити надахнута визијама као што је визија светог Максима, како би наставила да буде сведочење, исповедање, проповед истога Христа и исте вере, која је једном за свагда предана светима.»

Никола Миловић, протојереј

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово Преосвешћенство Епископ шумадијски Г. Господин ЈОВАН благодиволео је у периоду од 1. фебруара до 31. марта 2009. године:

ОСВЕТИТИ:

Звона за храм Свете Анастасије у Кошларима, Арх. нам. орашачко, дана 20. марта 2009. године.

Конак у манастиру Светог Луке у Бошњану, дана 22. марта 2009. године.

Фрескопис храма Светог Василија Острошког у Сугубини, арх. нам. левачко, дана 30. марта 2009. године.

Фрескопис храма Св. ап. Петра и Павла у Чумићу, Арх. нам. крагујевачко, дана 31. марта 2009. године.

ОДЛИКОВАТИ:

Орденом Војвода Карађорђа

Господин Петра Јелића из Азање (Ебр. 332/09).

Чином њројпрезвита:

Протонамесника Томислава Марића, привременог пароха првог великоцрљенског у Великим Црљенима, Арх. нам. колубарско-посавско.

Протонамесника Радована Марковића, привременог пароха брајковачког у Брајковцу, Арх. нам. колубарско-посавско.

Јереја Милана Томића, привременог пароха чумићког у Чумићу, Арх. нам. крагујевачко.

Јереја Живомира Газдића, привременог пароха сабаначко-ратковићког у Горњој Сабанти, Арх. нам. левачко.

Архијерејском ѓрамајом ѓризнања

Господин Радаковића из Београда.

Господин Драгишу Маринковића из Ђурђева.

Господин Мирољуба Антонијевића из Крагујевца.

Црквенооопштински управни одбор сабаначко-ратковићки.

ПОСТАВИТИ:

Протојереја-ставрофора Николу Гвоздића, привременог пароха трећег паланачког за старешину храма Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, Арх. нам. јасеничко.

Протојереја Драгослава Цветковића, на дужност привременог пароха опарићког у Опарићу, Арх. нам. левачко, после привременог разрешења парохијске дужности.

ПОВЕРИТИ У ОПСЛУЖИВАЊЕ:

Протонамеснику Томиславу Марићу, привременом пароху првом великоцрљенском у Великим Црљенима, упражњену другу парохију великоцрљенску у Великим Црљенима, Арх. нам. Колубарско посавско.

Јереју Веселину Селенићу, привременом пароху брзанском у Брзану, упражњену парохију кијевску у Кијеву, Арх. нам. лепеничко.

Протојереју Радославу Сенићу, пензионисаном пароху првом паланачком у Смедеревској Паланци, упражњену прву паланачку парохију при храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, Арх. нам. јасеничко.

Братству храма Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, упражњену парохију прву паланачку при храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, Арх. нам. јасеничко.

РАЗРЕШИТИ:

Протојереја Милоша Миловановића, привременог пароха другог великоцрљенског у Великим Црљенима, Арх. нам. колубарско-посавско.

Протојереја-ставрофора Радосава Петровића, привременог пароха другог баточинског у Баточини, Арх. нам. лепеничко, даље дужности опслуживања упражњене парохије кијевске у Кијеву.

По молби протојереја Радослава Сенића, привременог пароха првог паланачког при храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, даље дужности опслуживања прве парохије паланачке, при храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, Арх. нам. јасеничко.

Јереја Зорана Ивановића, привременог пароха драговског у Драгову, даље дужности опслуживања упражњене парохије Опарићке у Опарићу, Арх. нам. левачко.

ПОКРЕНУТИ ЦРКВЕНОСУДСКИ ПОСТУПАК:

Против протојереја Јована Милошевића, пензионисаног пароха баћевачког у Баћевцу, Арх. нам. беланичко.

Против протонамесника Илије Јокића, привременог пароха цветојевачко-јовановачког у Цветојевцу, Арх. нам. лепеничко.

КАЗНИТИ:

Протојереја Јована Милошевића, пензионисаног пароха баћевачког у Баћевцу, Арх. нам. беланичко, забраном свештенослужења са 2. фебруаром 2009. године.

УКИНУТИ КАЗНУ:

Протојереју Јовану Милошевићу, пензионисаном пароху баћевачком у Баћевцу, Арх. нам. беланичко, забрану свештенослужења са 2. мартом 2009. године, и крајње снисходећи обуставити црквеносудски поступак.

ПРИМИТИ У СВЕЗУ КЛИРА:

Преподобног монаха Козму (Арсковића) из Епархије сремске.

ПЕНЗИОНИСАТИ:

Протојереја Радослава Сенића, привременог пароха првог паланачког при храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, Арх. нам. јасеничко.

УПОКОЈИЛИ СЕ У ГОСПОДУ:

Преподобна монахиња Александра (Госић), сестра Светониколајевске обитељи манастира Никоља Рудничког.

Протојереј Жарко Јеремић, пензионисани парох трећи младењачки у Младењевцу, Арх. нам. младењачко.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНІСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. фебруара до 31. марта 2009. године

ФЕБРУАР 2009:

1. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у цркви Свете Петке у Виноградима – Крагујевац.

2. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у манастиру Јошаници поводом прослављања Преподобног Евтимија Великог - имендана настојатеља овог манастира, игумана Евтимија (Јутрше).

3. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;

Председавао састанку са архијерејским намесницима Епархије.

4. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у Брајковцу, посетио заједницу *Земља живих* и полазницима упутио духовне поуке;

Примио принцезу Јелисавету Карађорђевић.

6. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у цркви Свете Петке у Виноградима - Крагујевац;

Примио принцезу Јелисавету Карађорђевић.

10. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у цркви Светог Пантелејмона у Станову – Крагујевац.

11. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Белошевцу – Крагујевац;

Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

12. фебруар 2009 - Света Три јерарха:

Служио свету архијерејску Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;

Примио професоре Васу Антуновића и Радета Николића.

13. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у цркви Свете Петке у Виноградима – Крагујевцу;

Примио председника Црквене општине Миомира Брковића.

14. фебруар 2009 – Свети великомученик Трифун:

Служио свету архијерејску Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;

На Варошком гробљу одржао помен докторки Елизабети Рос, учесници Првог светског рата у српској војсци;

Освештао кућу у Виноградима протонамеснику Александру Бороти;

Посетио протојереја ставрофора Милана Бороту поводом крсне славе.

15. фебруар – Срећење:

Учествовао у прослављању Годишњице Првог српског устанка у Орашцу;

Саслуживао на светој Литургији митрополиту црногорско-приморском Г. Амфилохију у Вазнесењској цкви у Орашцу;

Извршио, са митрополитом Г. Амфилохијем, помен устаницима у Марићевића јарузи у Орашцу и помен Карађорђу Петровићу у гробној цркви династије Карађорђевић на Опленцу.

16. фебруар 2009:

Одржао више састанака са грађевинским стручњацима о наставку радова на започетим објектима у Епархији.

17. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у цркви Светог Пантелејмона у Станову – Крагујевац;

Председавао седници у Богословији са архијерејским намесницима Епархије и кординаторима за верску наставу о могућностима њеног унапређења.

18. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Белошевцу – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

19. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;

Примио оца Герасима, игумана манастира Светог Германа Аљаског у Платини (САД).

20. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у цркви Свете Петке у Виноградима- Крагујевац;

Посетио брата у ужичкој болници.

21. фебруар 2009 – Задушнице:

Служио свету архијерејску Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу и парастос усопшим.

22. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;

Служио опело брату Милораду у Ариљу.

23. фебруар 2009:

Служио свету архијерејску Литургију и Призив Светог Духа у Саборној цркви у Крагујевцу поводом оджавања седнице Епархијског савета;

Председавао седници Епархијског савета Епархије;

Посетио манастир Тресије и председавао седници Одбора за прославу јубилеја заснивања манастира;

Посетио, са градоначелником Крагујевца Верољубом Стевановићем, манастир Грнчарицу поводом санације срушеног крова на манастиру.

25. фебруар 2009:

Рад и састанци у Патријаршији СПЦ.

26. фебруар

Служио свету архијерејску Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;

Освештао стан Гордани Симон у Јагодини.

27. фебруар 2009:

Посетио монахињу Ирину у болници;

Отпутовао у Подгорицу, у пратњи протојереја ставрофора Саве Арсенијевића, протојереја мр Рајка Стефановића и ђакона Ивана Гашића.

28. фебруар 2009:

Учествовао у Светосименовској академији у Подгорици:

Саслуживао митрополиту Г. Амфилохију, са више архијереја СПЦ, на Литургији у Цркви Христовог Васкрсења у Подгорици и учествовао у свечаној градској литији.

МАРТ 2009:

1. март 2009:

Саслуживао, на Литургији, митрополиту Г. Амфилохију у Цетињском манастиру;

Посетио епископа будимљанско-никшићког Г. Јоаникија.

2. март 2009 - почетак Великог поста:

Читао Канон светог Андреја Критског у Саборној цркви у Крагујевцу.

3. март 2009:

Читао Канон светог Андреја Критског у Старој цркви у Крагујевцу.

4. март 2009:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у манастиру Дивостину;

Читао канон светог Андреја Критског у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Белошевцу – Крагујевац;

5. март 2009:

Примио Обрена Ђетковића, руководиоца крагујевачког Водовода; Читао Канон светог Андреја Критског у манастиру Дивостину.

6. март 2009:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у Манастиру Прерадовацу;

У манастиру Никољу Рудничком служио опело монахињи Александри (Госић).

7. март 2009 – Теодорова субота;

Служио свету архијерејску Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу.

8. март 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у манастиру Прерадовцу; Предводио свечану литија кроз град Крагујевац поводом Недеље Православља .

9. март 2009:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу.

10. март 2009:

Одржао састанак у Богословији са грађевинским струњацима поводом завршетка радова на спортској хали ове школе.

11. март 2009:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у цркви Светог Димитрија у Лазаревцу;

Протојерејским чином одликовао протонамеснике, Томислава Марића, пароха великоцрљенског и Радована Марковића, пароха брајковачког;

Исповест свештенства Колубарско – посавског архијерејског намесништва;

Учествовао на братском састанку свештенства на којем је читан богословски реферат протонамесника Горана Радовановића: „Јер овде немамо постојаног града, него чекамо онај који ће доћи“ (Јеврејима 13, 14).

12. март

Рад у Епархијској канцеларији;

Служио опело у Благовештенском храму у Рајковцу протојереју Жарку Јерemiћу, умировљеном пароху младеновачком.

13. март 2009:

Служио Литургија Пређеосвећених дарова у цркви Спаљивања моштију Светог Саве у Барајеву;

Исповест свештенства Бељничког намесништва;

Учествовао на братском састанку свештенства на којем је читан богословски реферат протојереја Радивоја Митровића: „Света тајна крштења – улазак у Цркву“;

Присуствовао у Грузи отварању система за пречишћавање воде за град Крагујевац.

14. март 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу.

15. март 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у манастиру Каленићу;

Посетио сестринство манастира Прерадовац.

16. март 2009:

Примио инжењере из РЕИКА „Колубара“ Предрага Лукића и Драгана Славковића;

Сусрео се са митрополитом Г. Амфилохијем у Патријаршији СПЦ.

17. март 2009:

Учествовао на састанку у Српској академији наука и уметности у Београду ради припреме Зборника радова са симпозиона поводом шестогодишњице манастира Каленића.

18. март 2009:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог оца Николаја у Сибници;

Исповест свештенства Космајског архијерејског намесништва;

Учествовао на братском састанку свештенства на којем је читан богословски реферат ђакона Филипа Јовановића: „Богословско утемељење парохијског милостивог рада“.

19. март 2009:

Рад у Епархијској канцеларији.

20. март 2009:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у Светоарханђелском манастиру у Брезовцу;

Исповест свештенства Орашачког архијерејског намесништва;

Учествовао на братском састанку свештенства на којем је читан богословски реферат јереја Ивана Теодосића: „Добро завештање сачувај Духом Светим, који обитава у нама“ (2. Тимотеју 1, 14);

Освештао звона за нову цркву у Копљарима.

21. март 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;

У Корићанима одредио место за нову капелу за паљење свећа;

Посетио сајам производа од камена у Крагујевцу.

22. март 2009 – Четрдесет мученика севастијских:

Служио свету архијерејску Литургију у манастиру Светог Луке у Бошњанима;

Осветио нови манастирски конак.

23. март 2009:

Служио парастос у Саборној цркви у Крагујевцу жртвама бомбардовања Србије 1999. године.

24. март 2009:

Посетио заменика грдоначелника Крагујевца Небојшу Здравковића поводом договора о завршетка спортске хале крагујевачке Богословије.

25. март 2009:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Рождества Пресвете Богородице у селу Ђурђеву;

Исповест свештенства Рачанског архијерејског намесништва;

Учествовао на братском састанку свештенства на којем је читан богословски реферат јереја Милана Ћосића: „Покајна дисциплина у канонима светог Василија Великог“;

Учествовао на седници Одбора организације Човекољубље у Патријаршији СПЦ.

26. март 2009:

Служио свету Литургију у манастиру Денковцу;

Исповест монаштва манастира Денковца, Саринца и Ралетинца;

Посетио манастир Тресије поводом надгледања грађевинских радова.

27. март 2009:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог архангела Гаврила у Парцанима;

Исповест свештенства Темнићког архијерејског намесништва;

Учествовао на братском састанку свештенства на којем је читан богословски реферат протонамесника Дарка Булатовића: „Улога лаика у области црквеног управљања“.

28. март 2009:

Служио свету архијерејску Литургију у Саборној Цркви у Крагујевцу; Посетио село Цветовац код Лазаревца и одредио место за нову цркву.

29. март 2009:

Саслужио епископу др Атанасију Јевтићу, бившем захумско-херцеговачком, на светој Литургији у храму Светог Димитрија у Сушици – Крагујевца.

30. март 2009:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог Василија Острошког у Великој Сугубини;

Одликовао јереја Живомира Газдића, пароха у Горњој Сабанти, чином протојереја;

Исповест свештенства Левачког архијерејског намесништва;

Одликовао више чланова Црквеопштинског одбора у Великој Сугубини архијерејским захвалницама;

Учествовао на братском састанку свештенства на којем је читан богословски реферат протонамесника Јордана Димовског: „Подвиг и пост – исповест пастира пред Крстом Христовим“.

31. март 2009:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Петропавловском храму у Чумићу;

Одликовао јереја Милана Томића, пароха чумићког, чином протојереја;

Осветио нови живопис у чумићкој цркви;

Исповест свештенства Крагујевачког архијерејског намесништва;

Учествовао на братском састанку на којем је читан богословски реферат јереја Зорана Врбашког: “Васкрсење – нада за умрле и радосно очекивање Другог доласка Христовог“ (1 Солуњанима 4, 5).

Упокојили се у Господу

УПОКОЈИО СЕ ПРОТОЈЕРЕЈ ЖАРКО ЈЕРЕМИЋ

У среду 11. марта 2009. године, после тешке и дуге болести, предао је душу своју Господу пензионисани парох трећи младеновачки, протојереј Жарко Јеремић.

Опело је 12. марта у Благовештенском храму у Рајковцу служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован и бираним речима се лично опростио од покојног проте Жарка. Опелу је саслуживало три-

десет свештеника и један ђакон. Након завршеног опела учињен је опход око цркве и организована поворка до гробља у селу Рајковац где је прота Жарко и сахрањен.

Протојереј Жарко Јеремић рођен је 1. марта 1950. године у дому оца Милинка и мајке Станиславе (рођене Ракић) у селу Рајковац код Младеновца. Основну школу похађао је једним делом у Рајковцу, а затим у Младеновцу. Веома рано, у својој осмој години живота, остаје без мајке.

Богословију Светог Саве у Београду уписује 1965. године, а завршава 1970. године. Животни пут му се 1972. године укрестио са Вером Јоцић из Влашке, која му постаје супруга и са којом је изродио двоје деце: сина Дејана и кћерку Станиславу. Исте године бива рукоположен у чин свештеника од стране Његовог Преосвештенства епископа жичког Господина Василија и бива постављен на упражњену парохију барајевску у Барајеву, чиме отпочиње његово предано служење на њиви Господњој. Године 1975. по потреби службе бива премештен на парохију стојничку у село Марковац. Нешто касније, 1978. године, прелази на упражњену парохију прву тополску у Тополи, где остаје све до 1984. године. Након тога отац Жарко Јеремић прелази у Младеновац, на новоосновану парохију трећу младеновачку. На овој парохији службује у храму Успења Пресвете Богородице до марта 2007. године, када због тешке болести одлази у инвалидску пензију. Чином протојереја оца Жарка одликује Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован пред само пензионисање марта 2007. године.

Нека би молитвама свих светих, а нарочито светог апостола и јеванђелисте Луке, којег је прота Жарко славио као своју Крсну славу, Господ наш Исус Христос примио његову душу у Царство своје, тамо где нема патње, болести, туге ни уздисања, већ где је живот вечни.

јереј Ратко Аврамови

УПОКОЈИЛА СЕ МОНАХИЊА АЛЕКСАНДРА, СЕСТРА МАНАСТИРА НИКОЉЕ

На дан Светог Лава Катанског, 5. марта. 2009. године, упокојила се монахиња Александра сестра манастира Никоље.

Монахиња Александра (Смиљана) Госић рођена је од благочестивих и побожних родитеља Павла и Оливере у Великом Борку код Београда, 7. марта 1939. године. После завршене Више економске школе запошљава

се у Београду, али и радо посећује и помаже светиње Српске Православне Цркве.

По стицању инвалидске пензије, у својој четрдесетој години, одлази у манастир Тресије. Ту је замонашена и добила монашко име Александра. По благослову 1993. године прелази у манастир Никоље, чију обнову у то време започиње Епископ шумадијски Г. др Сава Вуковић. Божијим благословом и заступништвом Светог Николаја Чудотворца, заштитником ове свете обитељи, монахиња Александра својим великим трудом и усрдном молитвом, заједно са сестрама учествује у обнови запустелог манастира.

Своје монашко послушање испуњавала је усрдно, највише трудећи се за редовно богослужење и лепоту храма. Месила је просфоре, примала посетиоце светиње, и за сваког је имала благу реч утехе и хришћанске поуке. Сви који су је познавали памтиће је по благодати, усрдној молитви и еванђелској љубави, по којој је и живела. У чин мале схиме замонашио је Епископ шумадијски Г. Јован 2008. године. Након краће болести, поживевши у манастиру тридесет година, предала је своју смирену душу Господу, после свете тајне исповести и причешћа. Према њеном богоугодном животу Господ јој је дао и такву блажену кончину.

Опело је у петак 6. марта служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење архимандрита, свештеномонаха, свештеника, монаха и монахиња, и великог броја верног народа. Од покојне сестре Александре дирљивим речима опростио се Владика Јован упућујући речи утехе игуманији и сестринству. Иако је њен одлазак велики губитак за чланове обитељи, које су у сестри Александри виделе истинску молитвеницу и заступницу пред Господом, Црква Божја се радује јер је прибродјала у Царство Небеско још једног свог новог члана, речи су Владике Јована.

Сестринство Манастира Никоље

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕБЕ УБИ ЈЕЋА”

ХРИСТОС ВАСКРСЕ - ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ

Молитвено правило од Васкрса до Томине недеље

Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и свима у гробовима живот дарова. *(три пута)*

Видевши Васкрсење Христово, поклонимо се светоме Господу Исусу, јединоме безгрешноме. Крсту Твоме клањамо се Христе и свето Васкрсење Твоје певамо и слаavimo; јер си Ти Бог наш, осим Тебе другога не знамо, име Твоје именујемо. Ходите сви верни, поклонимо се светом Васкрсењу Христовом. Јер, где, кроз Крст дође радост целоме свету. Увек благосиљајући Господа, певајмо Васкрсење Његово; јер ради нас претрпевши Крст, смрћу смрт разруши.
(три пута)

Ипакој, глас 4

Претекавши јутро мироносице са Маријом, и нашавши камен одваљен од гроба, слушаху од анђела: Што с мртвима као човека тражите Онога који је у вечној светлости? Видите погребне повоје, трчите и свету проповедајте да је васкрсао Господ, умртвивши смрт, јер је Он Син Бога, који спасава род човечански.

Кондак, глас 8

Ако си и у гроб сишао, Бесмртни, но адову си силу разорио, и васкрсао си као Победитељ, Христе Боже. Женама мироносицама рекавши: Радујте се! И твојим апостолима мир дарујући, палима дајући васкрсење.

У гробу телесно, у аду с душом као Бог, у рају са разбојником, и на престолу био си, Христе, са Оцем и Духом, све испуњавајући, Неограничени.

Слава: Гроб Твој извор васкрсења нашега, Христе, показа се као живоносан, као лепши од раја, ваистину светлији од сваке царске одаје.

И сада: Вишњег а си освећено Божанско насеље, радуј се, Богородице, јер се тобом даде радост онима који кличу: Благословена си ти међу женама, Свобеспрекорна Владичице.

Господе помилуј. *(четрдесет пута)*

Слава и сада: Часнију од херувима и славнију неупоредиво од серафима, тебе што непорочно Бога Реч роди, сушту Богородицу величамо.

Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и свима у гробовима живот дарова. *(три пута)*

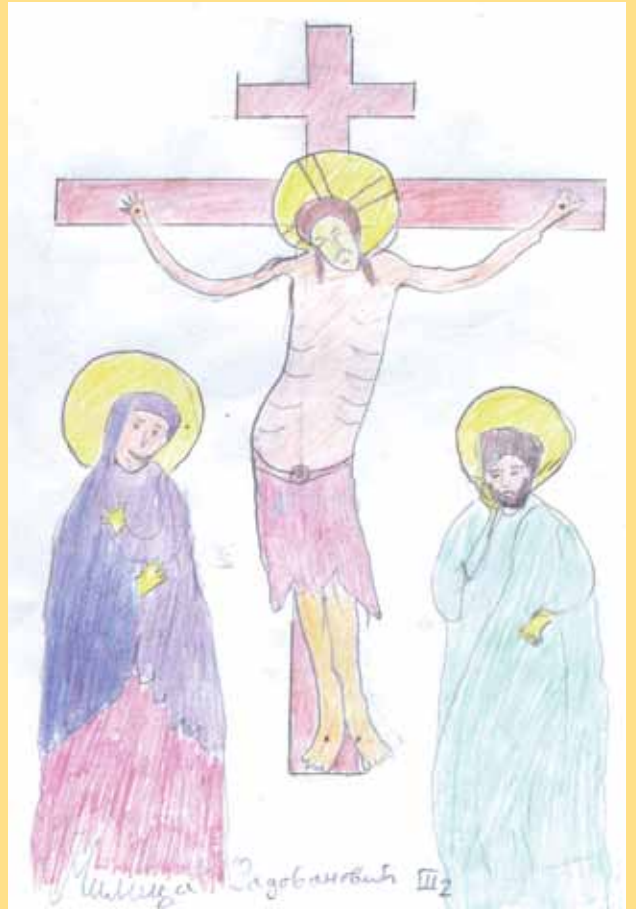

ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО

Васкрс је најрадоснији празник јер је живот победио смрт. Исус Христос је дошао у Јерусалим на магарцу, и после неколико дана је разапет. То је било у петак, односно Велики петак. Заковали су га на крст. Природа се побунила док је Исус умирао. Поред Исуса су била још два разбојника. Један се искрено кајао због злочина које је починио, док је други узвикивао да се не каје и да не верује у Бога. Исус је опростио првом разбојнику и рекао му да ће се видети у рају. Они што су били против Исуса су се смејали. Они који су искрено веровали у Њега су плакали. Он им је рекао да не плачу и не тугују јер ће после три дана васкрснути.

Субота је већ дошла. Исус је био мртав у гробу. Његови ученици су били скривени код Марије Магдалене. Ујутру, у недељу, Марија и жене мироносице отишле су да га помажу миром. Кад су стигле до гроба велики камен који је био на улазу је био померен. Гроб је био отворен. Марија је отрчала у гроб, а у њему је био анђео који јој је рекао да је Исус Христос васкрсао.

Александар Белошца

Васкрсење Христово је значајно по томе што је Исус Христос тиме очистио наше грехе. Разапет је у Јерусалиму и тамо је и васкрсао. У петак су га распели на крст, у суботу су га сахранили, а у недељу је васкрсао. Једна девојка која је била присутна отишла је код римског краља и рекла му да је Исус васкрсао. Он није веровао у то и рекао је да сва јаја у двору промене боју ако је то истина, и то се заиста догодило. Зато ми фарбамо јаја. Прве које су виделе да је Исус васкрсао биле су жене мироносице.

Немања Ранковић

Исус Христос је на крсту умро као човек, односно, умрла је Његова човечанска природа. Исусово страдање и васкрсење било је проречено, најављено, још у Старом Завету. Исус је у Новом Завету говорио о свом страдању и васкрсењу. Христос се на небо вазнео четрдесет дана после свог васкрсења. Исус Христос седи са десне стране Оца, а то значи да је Он једнак са својим Оцем у свему.

Марија Чорни

Васкрсење Христово говори о Његовом васкрсењу. Исус Христос нам је показао да када смо уз Бога све може да се преброди. Све је почело када је Он ушао на капију Јерусалима јашући на магарцу. Он је лечио људе и тиме је показао да Бог постоји. Али људи који га нису волели решили су да га разапну. И то су урадили. Пре него што су га разапели они су га мучили. После мучења одвели су га на брдоизван града и разапели. Поред њега била су разапета још два разбојника. И пре смрти један разбојник се исповедио и умро, а други је рекао да Бог не постоји. И онда му је врана искључала главу. У суботу је био у гробу, а у недељу је ВАСКРСАО. И тога дана је показао људима да када верујеш у Бога све може да се преброди.

Младен Дамњановић

Васкрс је један од најважнијих и најрадоснијих празника. Све је почело када је Исус Христос ушао у град Јерусалим на магарцу. Пошто је био велики исцелитељ могао је да излечи људе и од оне најгоре болести. Народ је био љубоморан на њега, завидели су му, мрзели га. Једног дана одлучили су да га разапну. Толико су га мрзели да су му дали да носи крст на којем ће бити разапет. Он је говорио да је Син Божији и да не треба да га мрзе. Али народ није веровао. Дошао је и тај час. Христос је разапет са још два човека. Човек који је био са Његове леве стране говорио је да ако је стварно Син Божији може да их ослободи. Али човек који је био са Његове десне стране рекао му је: «Господе мој, помени ме у рају твоје.» На то је Христос одговорио: «Ти ћеш заједно са мном бити у рају.» Чим је Христос умро почела је да пада јака киша и почело је јако да грми. То је био петак. Христа су оставили у једној пећини. У недељу увече жене мирносице су кренуле у пећину да Христа помажу миром. Али Христа није било у гробници. Жене су се зачудиле како Христа нема, а гроб је био затворен огромним каменом. Изнад гроба је стајао анђео. Рекао им је да је Исус Христос васкрсао.

Марија Војиновић

ИСУС И ДЕЦА

У Светом Писму се на више места говори о односу Господа Исуса Христа према деци. Прочитајмо заједно те речи, јер из њих можемо много научити:

У онај час приступише ученици Исусу говорећи:

- Ко је, дакле, највећи у Царству небескоме?

И дозвола Исус дете, и постави га међу њих, и рече:

- Заиста вам кажем, ако се не обратите и не будете као деца, нећете ући у Царство небеско. Који се дакле понизи као дете ово, онај је највећи у Царству небеском. И који прими једно такво дете у име моје, мене прима.

Тада му приведоше децу да стави руке на њих, и да се помоли; а ученици им брањаху. А Исус рече:

- Пустите децу, и не браните им да долазе к мени, јер је таквих Царство небеско. И положивши на њих руке, отиде оданде.

(Матеј 18, 1-5, 19, 13-15)

И узевши дете, метну га међу њих и загривши га рече им:

- Ко једно од овакве деце прими у име моје, мене прима; а ко мене прими, не прима мене него Онога који је мене послао.

И доношаху му децу да их се дотакне, а ученици забрањиваху онима што их доношаху. А видевши Исус узнегодова и рече им:

- Пустите децу нека долазе мени, и не браните им; јер је таквих Царство Божије. Заиста вам кажем: Који не прими Царства Божијега као дете, неће ући у њега. И загривши их стави руке на њих те их благослови.

(Марко 9, 36-37, 10, 13-16)

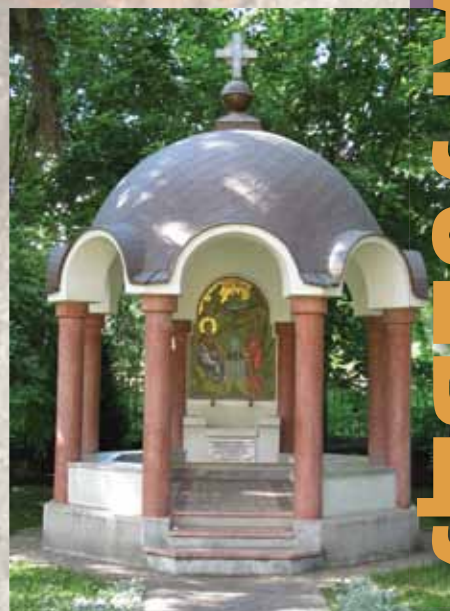
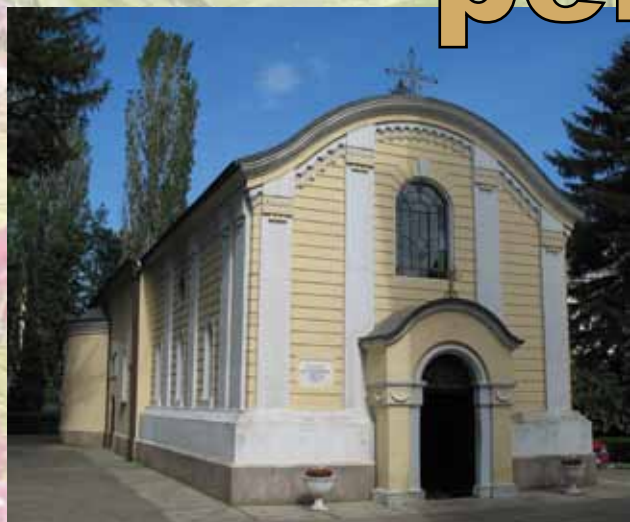
А доношаху му и дечицу да их се дотакне; а кад видеше ученици, забранише им. А Исус доздравши их рече:

- Пустите децу нека долазе к мени, и не спречавајте их; јер таквих је Царство Божије. Заиста вам кажем: Који не прими Царство Божије као дете неће ући у њега.

(Лука 18, 15-17)

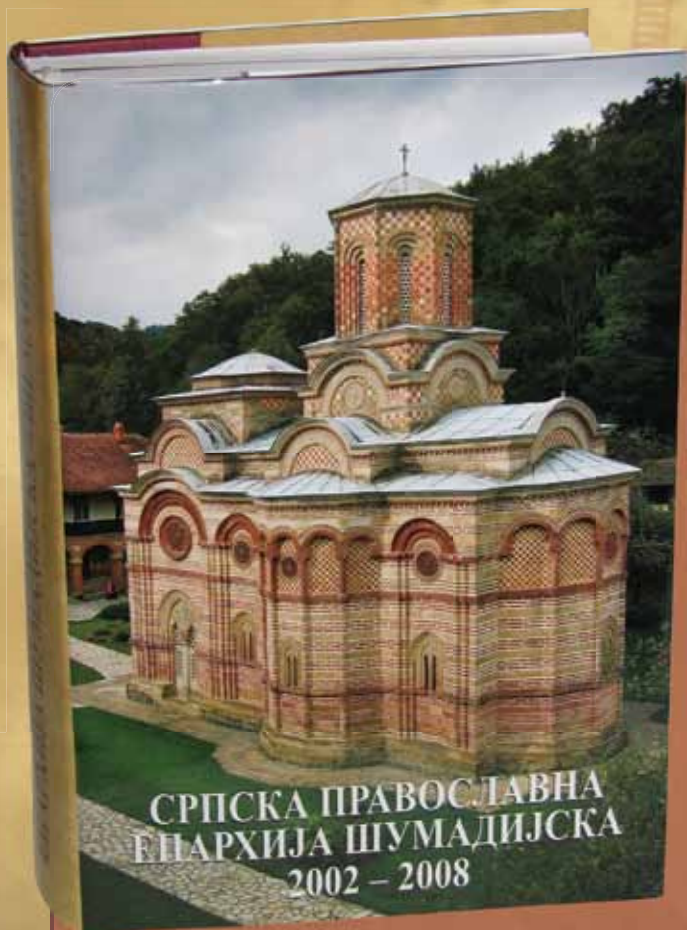
Фото репортажа

СТО ДЕВВЕДЕСЕТ ГОДИНА
СТАРЕ ЦРКВЕ У КРАГУЈЕВЦУ

фотографије: отац Саво Арсенијевић

ОБЈАВЉЕН НОВИ ШЕМАТИЗАМ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Након три *Шематизма* Шумадијске епархије у којима је обележена педесетогодишњица постојања Епархије (1947-1997) и сагледано стање Цркве у Шумадији крајем XX века (за године 1998. и 1999), крајем марта 2009. године из штампе је изашао *Шематизам* за период од 2002. до 2008. године у којем је обухваћено време архипастирског деловања у Шумадији Епископа Господина Јована (Младеновића). Донесени су детаљни прегледи стања у парохијама (храмови, свештенство, статистика) и манастирима Епархије (према подацима крајем 2008. године), са покушајем да се укаже и на историју црквеног живота у њима и на архитектонске и ликовне карактеристике манастирских и парохијских храмова.

Посебни одељци посвећени су историји Цркве у Шумадији и делатности претходних епископа шумадијских (владике Валеријана и владике Саве), шестогодишњици заснивања манастира Каленића и раду Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу.

Засебну целину представља преглед ангажовања владике Јована у периоду од 2002. године (када постаје трећи епископ шумадијски) до данас. Поред указивања на видљиве резултате (освећења нових црка-

ва, рукуположења свештеника), циљ је био да читаоци буду упознати и са духовном делатношћу. Зато су објављене најважније беседе, посланице, поуке, интервјуи... У свакој парохији дат је преглед новоподигнутих објеката које је осветио епископ Јован.

У *Шематизму*, штампаном на шест стотина страна у боји, има више стотина фотографија. На њима су претежно приказане спољашњост и унутрашњост манастира и црква, али има и оних о Живој Цркви Божијој у Шумадији.

Књигу је приредио Негослав Јованчевић, а ликовно уредио Дејан Манделц.

**592 стране
тврд повез
пун колор
преко 600
фотографија**

